

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษานานาตั้น
ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

A Study of the Community Potentiality in Agrotourism Promotion for Sustainable
Development: A Case Study at Bannateen, Aonang Sub-District,
Mueang District, Krabi Province

นางสาวธรรณพการจ คงอินทร์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

พ.ศ. 2545

ISBN 974-160-897-7

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนา
แบบยั่งยืน: กรณีศึกษากำนันต๊าน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

A Study of the Community Potentiality in Agrotourism Promotion for
Sustainable Development: A Case Study at Bannateen, Aonang Sub-District,
Mueang District, Krabi Province

นามผู้วิจัย นางสาวรุณผกาจร คงอินทร์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลรัฐ อินทรทัศน์, Ph.D.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เกศินี ปายะนันท์, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ จิตตอนันต์, M.S.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเดิม ฉ่ำใจ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(ศาสตราจารย์ทัศนีย์ อัดตะนันท์, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ ประธานกรรมการเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องหลายครั้ง ตลอดทั้งให้กำลังใจตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.เกศินี ปายะนันท์ กรรมการสาขาวิชาเอก ผศ.ผ่องพรรณ จิตต์อนันต์ กรรมการสาขา วิชาการ และอ.สมมาตร ชื่นอ้อม ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สาวิตรี รังสิภัทร์ ที่ กรุณาให้คำปรึกษาด้านวิธีวิจัยและขั้นตอนการปรับปรุงโครงร่างวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคุณคุณธีรวิทย์ หลานสั้น เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัด กระบี่ คุณสุรพันธ์ ชดช้อย เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่ คุณพันคำ กิตติธรรกุล ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ร.ต.อ.สมศักดิ์ เนาวรัตน์ รอง.สว.ผ.๑๔ก.ต บก.ทท. คุณบัญชา แขวงหลี่ ประธานกองทุนหมู่บ้านและประธานชมรม โสมสเดย์บ้านนาดี และคุณสา บุตรแขก โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านคลองแห้ง ตำบลอ่าวนาง จ.กระบี่ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา และมารดา พี่ชาย และพี่สาว ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของ ผู้เขียน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้เขียนคอยให้กำลังใจและสนับสนุนในการทำงานมา โดยตลอด รวมทั้งคุณยาย และญาติๆทุกท่านที่คอยถามไถ่และเป็นห่วงตลอดมา ขอขอบคุณ คุณอดิสร เตียวประดิษฐ์ ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือในหลายๆเรื่อง รวมถึงเพื่อนๆ KU.60M และ รุ่นพี่ทุกคนที่เอื้อเฟื้อและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บุพการี คณาจารย์ และผู้มี พระคุณทุกท่าน

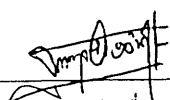
ธณพการจ คงอินทร์
พฤษภาคม 2545

รุดนผลการจ คงอินทร์ 2545: การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษานานาติน ตำบลอ่าวนาง อำเภอมืองจังหวัดกระบี่ ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลรัฐ อินทรทัศน์, Ph.D. 115 หน้า ISBN 974-160-897-7

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่บ้านนาติน 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะให้กับชุมชนเพื่อนำไปสู่การส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านนาติน จำนวน 134 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ และได้ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาติน จำนวน 6 คน เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติม การวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences for Windows Version 9.05 เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์

ผลจากการวิจัยพบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมี ความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยของชุมชนอื่นๆ คือ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วม ขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการ ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่มี ความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วน สภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การขาดแคลนน้ำเนื่องจากระบบประปาใน ชุมชนไม่ดี รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับ ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน สรุปได้คือ องค์กรให้มีการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

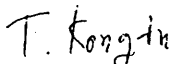
17, พ.ศ. 45

Tanapakarot Kong-in 2002: A Study of the Community Potentiality in Agrotourism Promotion for Sustainable Development: A Case Study at Bannateen, Aonang Sub-District, Mueang District, Krabi Province. Master of Science (Agriculture), Major Field Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Assistant Professor Kamolrat Intaratat, Ph.D. 115 pages.
ISBN 974-160-897-7

The objectives of this research were 1) to study the general data of the residents at Bannateen Community, 2) to study the community's factors affecting to the level of community potentiality in agrotourism promotion, 3) to study the relationship of community factors with the level of community potentiality in agrotourism promotion and, 4) to conclude the advice for community in agrotourism promotion for sustainable development.

The sampling of this research study were the 134 residents of Bannateen community that the data were collected by using the interview schedule. Moreover, the semi-structural interview was also used with the 6 persons who worked concerning in the tourism sector of the village. The means, percentages and chi-squares were analyzed by the Statistical Package for the Social Sciences for Windows Version 9.05 program.

The results of the research indicated that the consultation role in agrotourism of the local leaders had .05 significant affected to the level of community potentiality in agrotourism promotion. And for the other factors which had non significance to the community potentiality were as follow; the agrotourism information perception from all kinds of relevant media, training, participation with the local organization, connecting with the officers of government organization, the role of the local leader in providing opportunity to the community to serve in any tourism activity, and the capability of the community to set up their own agrotourism management. And for the community problems which were relevant to agrotourism development in Nateen community were as follow; there is insufficient of community running water, and some majority of the community members still lack of agrotourism knowledge. Some major suggestions for the sustainable agrotourism promotion of Bannateen community were; to campaign for the natural and environment conservation, to support local wisdom and culture, and to focus more on participatory working with others.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

17, May, 2002

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา	7
แนวคิดและสถานการณ์การท่องเที่ยว	10
สภาพทั่วไปของบ้านนาตืน	18
ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	23
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน	34
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
สมมติฐานในการวิจัย	42
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การทดสอบเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	
ผลการวิจัย	48
ข้อวิจารณ์	75
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	82
เอกสารอ้างอิง	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
ภาคผนวก ข กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาติน	101
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครึ่งวัน (3 ชั่วโมง)	108
ภาคผนวก ง แบบประเมินจุดท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร	110
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ที่ให้สัมภาษณ์	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เพศ อายุ และศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง	49
2	ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	50
3	รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	51
4	การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง	53
5	การได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง	54
6	การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น	55
7	บทบาทผู้นำของชุมชน	55
8	การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	56
9	ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	57
10	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	58
11	การกระจายรายได้	59
12	การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว	60
13	ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	61
14	ระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	64
16	ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	65
17	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	65
18	ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	66
19	ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	67
20	ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	67
21	ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของชุมชนในรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	68
22	สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน	69
23	สภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของชุมชน	71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ที่ตั้งหมู่ที่ 4 บ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง อ. เมือง จ. กระบี่	19
2	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงหมู่ที่ 4 บ้านนาติน	20
3	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	24
4	การทำงานของระบบการท่องเที่ยวและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	24
5	แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ	26
6	รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก	27
7	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบย่านเกษตรหรือพื้นที่เกษตร	28
8	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบจุดเชื่อมโยง/เส้นทางผ่าน	28
9	แสดงแนวคิดและกระบวนการกำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	29
ภาพผนวกที่		
1	จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เรื่องการทำผ้าบาติก ของยูนิเกษตรกรอันดามัน	102
2	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในรูปแบบต่างๆที่วางจำหน่าย	102
3	การทำเรือจิวจากไม้โดยสมาชิกกลุ่มกะลามะพร้าว	103
4	ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก่นักท่องเที่ยว	103

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
5	ผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากใบยางพารา ใบสับปะรดและดินหอม	104
6	กิจกรรม Home stay ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากชาวบ้าน	104
7	วัฒนธรรมการเกี่ยวข้าวแบบดั้งเดิม	105
8	การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชุมชน	105
9	กิจกรรมการปล่อยฝูงควายให้กินหญ้าในช่วงเช้าของทุกวัน	106
10	การเลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยว	106
11	กิจกรรมทางการเกษตรของบ้านนาตินที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม	107
12	จุดชมวิว (View Point) บ้านนาติน	107
13	แผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครึ่งวัน (3 ชั่วโมง)	109

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยว (tourism) นับว่าเป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่งที่มีอัตราการขยายตัวเฟื่องฟูและเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วมาโดยลำดับ ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนนับแสนล้านบาทต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอและสินค้าการเกษตร โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อทางด้านบวกอย่างเห็นได้ชัดต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ตลอดจนประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีผลต่อการนำความเจริญไปสู่ภูมิภาคในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดสร้างระบบบริการพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปี (สฤษดิ์, 2541)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางภาคเกษตร เนื่องจากมีสวนดอกไม้ พืชผักและสวนผลไม้เมืองร้อน ที่มีความแปลกและหลากหลายทั้งชนิดและรสชาติให้บริโภคได้ตลอดทั้งปี และมีเอกลักษณ์โดดเด่นในแต่ละภูมิภาคสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่นในภาคเหนือจะมีการเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงไหม สวนไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกพืชผักและผลไม้เมืองหนาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ภาคกลางก็มีการทำนา สวนผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับและสวนสมุนไพร ภาคใต้จะมีการกรีดยางและสวนผลไม้ เป็นต้น ซึ่งผสมกลมกลืนกับทัศนียภาพที่สวยงามในชนบท และเป็นการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวบ้านเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่ได้พบเห็น ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามสถานที่ดังกล่าวนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรจากการจำหน่ายสินค้าผลผลิตจากไร่ นา สินค้าแปรรูปและค่าบริการในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ (ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร, 2543)

ในปี 2541 ตลาดท่องเที่ยวอันดับแรกของประเทศไทย คือตลาดนักท่องเที่ยว กลุ่มเอเชีย และแปซิฟิก ซึ่งมีจำนวนถึง 5,190,321 คน คิดเป็นส่วนแบ่งการตลาด ถึงร้อยละ 62.18 ตลาดที่มีความสำคัญอันดับต่อมาคือ ตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป และอเมริกา โดยมีส่วนแบ่งการตลาดเป็นร้อยละ 24.05 และ 5.72 ส่วนตลาดท่องเที่ยวกลุ่มแอฟริกา และตะวันออกกลางมี

ส่วนแบ่งการตลาดน้อยที่สุด คือ คิดเป็นร้อยละ 3.03 คนไทยในต่างแดนที่เดินทางกลับประเทศไทย มีสัดส่วนร้อยละ 0.99 เมื่อพิจารณาตลาดท่องเที่ยว 10 อันดับแรกของประเทศไทย พบว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นตลาดอันดับแรก มีส่วนแบ่งการตลาดคิดเป็นร้อยละ 12.52 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมาคือ มาเลเซีย จีน สิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

จากการวิเคราะห์จุดประสงค์ในการเดินทางมาประเทศไทยในปี 2541 ของนักท่องเที่ยว พบว่ามีจำนวนถึง 6,832,801 คนเดินทางมาเพื่อพักผ่อนท่องเที่ยว 706,163 คน เดินทางมาเพื่อธุรกิจ 65,760 คน และเดินทางมาเพื่อประชุม 160,206 คน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โอกาสในการทำตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทยมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจทำได้โดยการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวนี้ โดยอาจจะเริ่มจากการขายแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลหรือนั้นๆ ซึ่งควรจะมีกิจกรรมที่จะให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าร่วมเพื่อจะให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงวิถีชีวิตการเกษตร เช่นการเกี่ยวข้าว การหาปลา และอื่นๆ ทั้งนี้การกำหนดกลุ่มเป้าหมายด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ จะมุ่งเน้นไปที่กลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมปานกลางจนถึงระดับสูง รวมทั้งผู้ที่สนใจศึกษาทางด้านด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลอดจนกลุ่ม นักเรียน และนักศึกษาทั่วไป (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

จากข้อมูลข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่า แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นทางหนึ่งในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศได้ ดังนั้น รัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน และได้มีการอนุมัติงบประมาณสนับสนุนในปี 2544 เป็นวงเงินประมาณ 30 ล้านบาท ทั้งนี้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของแต่ละหมู่บ้าน โดยคาดว่าจะในปีงบประมาณ 2544 จะดำเนินการไปได้ใน 29 จังหวัด รวม 33 จุด ซึ่งจังหวัดกระบี่ก็เป็นหนึ่งใน 29 จังหวัดที่จะทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วย (ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร, 2543)

จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ได้มีการกำหนดกันไว้ว่าในอนาคตจังหวัดกระบี่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความรักธรรมชาติ นักท่องเที่ยวที่มีงบประมาณจำกัดและนักท่องเที่ยวภายในประเทศไทย มีอีกหลายพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และมีแนวโน้มว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งได้มีการกำหนดแผนงานการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของจังหวัดกระบี่ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดให้

เป็นไปในรูปแบบเชิงนิเวศ โดยมุ่งให้เป็นเมืองศูนย์กลางในอนุภาคอันดามันควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และในส่วนของ การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ก็ได้มีแผนงานในด้านพัฒนาเศรษฐกิจโดยมีวัตถุประสงค์ในการกระจายรายได้ การลดปัญหาการว่างงานของประชากร และการมุ่งให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีแผนงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาในด้านการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และการจัดระเบียบสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม น่าดู เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอีกด้วย

สำหรับพื้นที่บ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่นั้น ถือได้ว่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพในด้านของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิตด้านการเกษตร อันได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผลไม้นานาชนิด มะพร้าว เป็นต้น และรายล้อมไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดกระบี่ เช่น เกาะพีพี หาดอ่าวนาง หาดนพรัตน์ธารา อ่าวไร่เลย์ และหมู่เกาะต่างๆ นอกจากนี้ภายในชุมชนยังมีกิจกรรมทางด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตร โดยมีการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการผลิตสินค้าด้านเกษตร เช่น ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว กะลาปาล์มน้ำมัน ดอกไม้จากใบยางและอื่นๆที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง แต่เท่าที่ผ่านมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เพราะขาดความพร้อมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่จุดอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ที่ดี

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา วางแผน และปรับปรุงกิจกรรมของชุมชนให้สามารถดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของตนเองได้โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อจะสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยภูมิปัญญาของท้องถิ่นในการพัฒนา ทั้งยังสามารถรักษาความสวยงามตามธรรมชาติไว้ได้ตลอดไป และที่สำคัญที่สุดคือชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของจังหวัดและท้องถิ่น ซึ่งในระยะยาวก็จะเป็นการนำพาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านนาติน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะให้กับชุมชนเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่บ้านนาตินที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนได้
2. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาชุมชนบ้านนาติน และประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่น ๆ ในประเทศไทยที่มีศักยภาพของชุมชนใกล้เคียงกับบ้านนาตินได้
4. เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำรวจท่องเที่ยว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และองค์กรเอกชนที่สนใจต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาตินจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ คือ ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ชมรมโฮมสเตย์บ้านนาติน และมีสภิตบ้านคลองแห้ง ตำบลอ่าวนาง จ.กระบี่

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

“ชุมชน” หมายถึง เขตพื้นที่ และบุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านนาติน

“การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร” หมายถึง การร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยการแสดงความคิดเห็นและกระทำการในกิจกรรมต่างๆที่เป็นไปเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

“ศักยภาพชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร” หมายถึง ชีตความสามารถหรือความพร้อมของชุมชนที่จะกระทำให้เป็นผลสำเร็จของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ และการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

“ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ” หมายถึง การที่ชุมชนได้มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่น การนำวัสดุดิบในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดเก็บขยะ เป็นต้น

“ศักยภาพของชุมชนในการกระจายรายได้” หมายถึง การที่ชุมชนได้รับผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การจ้างงาน การกระจายรายได้ไปสู่กิจกรรมอื่นๆในชุมชน เป็นต้น

“ศักยภาพของชุมชนในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว” หมายถึง การที่ชุมชนให้บริการหรืออำนวยความสะดวก การให้ความรู้ ข้อมูลการท่องเที่ยว ความเพลิดเพลิน รวมถึงการเป็นมิตร และความรู้สึกลดภัยแก่นักท่องเที่ยว

“การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยว” หมายถึง ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารของสมาชิกในชุมชนจากสื่อประเภทต่างๆที่นำเสนอเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

“การฝึกอบรม” หมายถึง การที่บุคคลในชุมชนได้รับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การฝึกอบรมพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การฝึกอบรมในการจัด home stay การจัดรูปแบบไร่/ สวน เป็นต้น

“การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น” หมายถึง การที่องค์กรท้องถิ่น เช่น อบต. สภาตำบล หรือองค์กรอื่นๆในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือช่วยเหลือสนับสนุน และพัฒนากิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

“การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง การที่ชุมชนได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐในด้านต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การจัดตั้งกลุ่ม เป็นต้น

“บทบาทผู้นำของชุมชน” หมายถึง การให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวของผู้นำที่มีต่อชุมชน

“ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร” หมายถึง การที่ ชุมชนได้เคยมีการกำหนดมาตรการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตนเอง และชุมชนมีความสามารถในการประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวทางการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา
2. แนวคิดและสถานการณ์การท่องเที่ยว
3. สภาพทั่วไปของหมู่บ้านนาติน
4. ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) กล่าวว่า ชุมชน (community) หมายถึง เขตพื้นที่ ระดับความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน มีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสร้างสรรค์ใกล้ชิดกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ตันกำเนิดเดิมของชาติ หรือศาสนา

งามเนตร จริงสูงเนิน (2538) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับชุมชนและองค์กรชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันเข้ามามีการติดต่อสื่อสารกัน ถ้าไม่มีการติดต่อสื่อสารกันก็ถือว่าไม่มีความเป็นชุมชน

Poplin (1972) กล่าวถึงชุมชนว่า ชุมชนสามารถพิจารณาได้ใน 3 สถานะ คือ เป็นหน่วยของถิ่นที่อยู่ (territorial unit) หน่วยของการจัดองค์การทางสังคม (social organization unit)

และหน่วยของจิตใจและวัฒนธรรม (psychocultural unit) ในแง่ของหน่วยของถิ่นที่อยู่ โดยทั่วไปแล้วชุมชนมักจะเกิดขึ้นในที่ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติและมีเส้นทางคมนาคมผ่าน ในขณะที่ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของคนในชุมชน มนุษย์ก็จะปรับและดัดแปลงสภาพทางกายภาพของชุมชนตามความต้องการของตน ตามกฎหมาย ค่านิยม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

ชุมชนจะสามารถดำรงอยู่ได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ต้องมีตัวบุคคลในชุมชน ต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และต้องมีสถาบัน ต้องทำหน้าที่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของชุมชน และองค์ประกอบทั้ง 3 จะอยู่ได้ต้องมีเงื่อนไขที่เอื้ออำนวย คือ มีญาติพี่น้อง มีครอบครัวบ้านเรือน มีทรัพยากรที่จะช่วยให้สมาชิกยังชีพอยู่ได้ และลักษณะการจัดการของชุมชน

ในเรื่องของศักยภาพของได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ศักยภาพ ไว้คล้าย ๆ กัน ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของคำว่า ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

ชโลม ธรรมศิริ(2531) (อ้างใน ยุรัตน์ กมลเวช,2531:64) กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง โครงสร้างอำนาจหน้าที่ ระบบพฤติกรรมและทัศนคติความสมดุลย์ระหว่างเป้าหมายในการทำงานขององค์กรกับอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

Longman (1987) ได้ให้ความหมายคำว่าศักยภาพหมายถึง พลังความสามารถของบุคคลที่ซ่อนเร้นอยู่ในตน หากมีการกระตุ้นจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม จะสามารถแสดงพลังหรือความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้หรือยับยั้งพลังที่มีอยู่มิให้บังเกิดขึ้น

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะแสดงออกมาได้ หากได้รับการกระตุ้น หรือส่งเสริม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

สุวิทย์ อีระศาสตร์ (2533) กล่าวว่า ศักยภาพของชุมชน หมายถึง ชีตความสามารถในอันที่จะตอบสนองความต้องการและแก้ไขสภาพปัญหาของคนส่วนใหญ่ในชุมชน รวมทั้งความสามารถของชุมชนในการประสานความร่วมมือ การดำเนินงานกับคนภายในชุมชน และขณะเดียวกันก็ดำเนินการแก้ไขปัญหามาจากภายนอกชุมชนทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความปกติสุขในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน องค์ประกอบที่ทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพในการดำเนินงานใด ๆ นั้นได้แก่ โครงสร้างประชากร ระบบเครือญาติ ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศวิทยา โครงสร้างอำนาจและระบบการปกครอง อาชีพและระบบการผลิต ปัจจัยในการผลิต และระบบความเชื่อ

ทฤษฎีศักยภาพในการพัฒนาและการแพร่กระจาย

ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development potential-diffusion theory) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ศักยภาพการพัฒนา และทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมมีลักษณะผสมผสานความรู้ทางสังคมวิทยา และความรู้ทางมนุษยวิทยา รวมทั้งได้นำเอาองค์ประกอบทางกายภาพ (physical environment) เข้ามาประกอบด้วย ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการที่ประเทศหนึ่งหรือสังคมหนึ่งสังคมใดจะมีการพัฒนาหรือเจริญก้าวหน้าขึ้น จะต้องมียุทธศาสตร์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ องค์การทางสังคม ภาวะผู้นำในหมู่บ้าน การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับข้าราชการของรัฐ และการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆคือ ส่วนที่เป็นศักยภาพ (potential) ของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยแรก 4 ประการ หมายความว่า หากชุมชนใดมีปัจจัยทั้ง 4 ประการครบ ก็มีแนวทางว่าชุมชนนั้นจะมีความเจริญมากกว่าชุมชนที่มีปัจจัยเหล่านั้นอยู่น้อย ส่วนปัจจัยที่ 5 นั้นเชื่อว่าความเจริญจะเกิดขึ้น ณ ชุมชนใดชุมชนหนึ่งก่อน แล้วจึงแพร่กระจายออกไปยังชุมชนอื่น ส่วนการฝึกอบรมเป็นปัจจัยเสริมแรง ผลักดันให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2540)

ประพจน์ของทฤษฎีศักยภาพ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2540) ได้กล่าวถึงการพัฒนาว่า ในการพัฒนาของชุมชนใด ขึ้นอยู่กับ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ
2. ทรัพยากรมนุษย์
3. องค์การทางสังคม
4. ภาวะผู้นำ
5. การติดต่อกับโลกภายนอก และ
6. การฝึกอบรม

แนวคิดและสถานการณ์การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมิได้หมายความว่าเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเรีงรมย์ดังที่คนส่วนมากเข้าใจ การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติ นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นกิจกรรมใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ (กรรณา, 2537)

การท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ

1. การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้

อุปทานทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น นรินาม (อ้างถึงใน จิราวดี, 2539: 38-39)

1. ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนา มีดังนี้
 - 1.1 สถานที่ทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์
 - 1.2 งานเทศกาล งานแสดงกิจกรรมต่าง ๆ งานนิทรรศการ
 - 1.3 สถานที่ทางศาสนาและวัดวาอาราม
 - 1.4 อนุสรณ์สถานทางด้านประวัติศาสตร์
2. ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป
 - 2.1 ปัจจัยพื้นฐานทางด้านบริการสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ระบบไฟฟ้า ประปา โครงข่ายคมนาคม ระบบการกำจัดของเสีย ขยะ การสื่อสารโทรคมนาคม

2.2 ปัจจัยความต้องการของชีวิตมนุษย์ คือ โรงพยาบาล แพทย์ ธนาคาร ร้านค้า ศูนย์การค้า ร้านแต่งผม หน่วยงานบริการ บริหารที่จำเป็น เช่น สถานีตำรวจ ส่วนราชการที่จำเป็น สถานที่บริการ น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

2.3 ปัจจัยพื้นฐานทางด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่

2.3.1 ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และสถานบริการอาหาร ได้แก่ โรงแรม เกสเฮ้าส์ ภัตตาคาร ร้านอาหาร เป็นต้น

2.3.2 สถานที่บริการนักท่องเที่ยว ได้แก่

2.3.2.1 สถานที่บริการด้านการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น บริษัท นำเที่ยว

2.3.2.2 สถานที่บริการข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ทางด้านการท่องเที่ยว เช่น สถานบริการข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยว

2.3.2.3 สถานที่พักผ่อนและการกีฬา ได้แก่ การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ

2.4 การเข้าถึงในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ การเดินทางไปยังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งทั้งทางเรือ ทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ

2.5 ปัจจัยเสริม (superstructure) หมายถึง สิ่งบริการต่างๆที่ถือว่าสำคัญแต่ไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นสถานบันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ เช่น โรงภาพยนตร์ สถานกาสีโน เป็นต้น

2.6 วิถีชีวิตของผู้คน วิถีชีวิตของผู้คนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความเป็นอยู่ของผู้คน ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น ถือว่าเป็นสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว

กระแสการท่องเที่ยวของโลกในศตวรรษที่ 21

การท่องเที่ยวศตวรรษใหม่ หรือศตวรรษที่ 21 เป็นกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นมาตรการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่รักษาสีเขียวหรือที่ใช้คำเป็นภาษาอังกฤษว่า Green Tourism นักวิจัยตลาดการท่องเที่ยวจากองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้สำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวพบว่าเปลี่ยนไป จากเดิมที่นิยม 3 S คือ sea sand sun นั้นได้ลดบทบาทลงเปลี่ยนเป็นการรักษาสีเขียวและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยค่านิยมดังกล่าวได้เปลี่ยนมาเป็นค่านิยม 3 S ใหม่ คือ security หมายถึง ความปลอดภัยทั้งทางธรรมชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน sanitation หมายถึง ความสะอาด ปราศจากเชื้อโรคและมลพิษต่างๆ satisfaction หมายถึง ความพึงพอใจ ความประทับใจ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและบริการ (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, ม.ป.ป.)

การวิเคราะห์สภาพการณ์ภายนอกและภายในของการท่องเที่ยวไทย

องค์การการท่องเที่ยวโลกได้ประมาณอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวของโลกระหว่างปี พ.ศ.2543 ถึง 2553 เท่ากับร้อยละ 4.2 และในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เท่ากับร้อยละ 7.7 สำหรับประเทศไทยคาดว่า การท่องเที่ยวจะมีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 7.8 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ที่ผ่านมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ที่เป็นเงินตราเข้าประเทศเป็นจำนวนกว่า 300,000 ล้านบาทต่อปี ได้มีการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้นการท่องเที่ยวกำลังกลายเป็นโอกาสของคนในชนบทและคนในภาคเกษตรมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างโอกาสในด้านการจ้างงานและรายได้เท่านั้น แต่การท่องเที่ยวยังสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนชนบท ทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ ไปจนถึงทักษะการจัดการการท่องเที่ยว และยังเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ (2539) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวภายในประเทศช่วยกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้ส่วนหนึ่ง และยังเป็น การให้สวัสดิการจากรัฐสู่ประชาชน ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญา ระดับความคิด จิตสำนึก สรรสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจ รักหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดขึ้นแก่คนในชาติ

บทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงแผน 8

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

1. ประสานงานการสร้างพื้นที่สีเขียว การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีความยั่งยืน
2. รักษาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
3. ประสานงานการจัดหาโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว
4. ปรับกิจกรรมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้เป็นภาระน้อยที่สุดแก่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนที่เกี่ยวข้อง
5. พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น ส่งเสริมนวัตกรรมด้านการบริการท่องเที่ยว และ การบริหารแหล่งท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานสากล

กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบรรลุเป้าหมาย ปี พ.ศ.2541-2546

กลยุทธ์การบริหารแผนแม่บท

1. จัดทำแผนปฏิบัติงาน (action plan) โครงการและงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการตลาดและกายภาพให้สอดคล้องกัน ทั้งกับเป้าหมายระยะยาว และแผนคาบ 6 ปี
2. จัดหางบประมาณเพื่อรองรับการปฏิบัติตามแผน
3. สร้างความเข้าใจกับบุคลากร ทั้งใน ททท. หน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง กับสภาพของปัญหาการท่องเที่ยว มีวิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ (mission) ใหม่ สร้างเครือข่าย เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและมีการแก้ไขอุปสรรคร่วมกัน
4. กระจายงานพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่สามารถเลี้ยงตัวได้และไม่เป็นภาระงบประมาณ ให้เข้าสู่ภาคเอกชนโดยเฉพาะด้านการตลาดและการฝึกอบรม

5. กระจายงานในส่วนที่ต้องการความรู้ ความเชี่ยวชาญพิเศษ และงานในส่วนที่ต้องการข้อมูลเฉพาะ เช่น การวางผังเมืองท่องเที่ยว การวิเคราะห์งบประมาณ และผังการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำโดยจังหวัดและองค์กรท้องถิ่น โดยการจัดจ้างภาคเอกชน หรือสถาบันวิจัยและสถาบันศึกษา

6. จัดการผูกขาดในอุตสาหกรรมบริการ ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำ บก และอากาศ ตลอดจนการบริการด้านโทรคมนาคม เพื่อให้มีการแข่งขันทั้งด้านคุณภาพและราคา ทำให้สามารถยกระดับถึงมาตรฐานสากลได้

7. ระดมกำลังความคิด ความสามารถของสถาบันการศึกษา ชมรมท้องถิ่น ตลอดจนชุมชนในการเฝ้าระวังอนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น

8. พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นระบบ และเกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ มีนวัตกรรม (innovation) ด้านการบริหารและการบริการท่องเที่ยว ตลอดจนปลูกจิตสำนึกของบุคลากรท่องเที่ยวให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีความภาคภูมิใจที่ได้บริการคนไทยด้วยกัน

9. ปรับปรุงฐานข้อมูลการท่องเที่ยวใน ททท. และฐานข้อมูลระดับชาติในสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้สามารถประเมินบทบาทของการท่องเที่ยวไทยที่มีต่อเศรษฐกิจของชาติให้ครบถ้วน ชัดเจนและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ไทยเที่ยวไทย

1. ปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมในประเทศ

2. พัฒนาจังหวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงแต่ยังมีนักท่องเที่ยวน้อย เพื่อการกระจายการท่องเที่ยวออกจากเมืองหลักสู่เมืองรองที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งมีอุปทาน และอุปสงค์ ที่ใกล้เคียงกัน โดยมีการเตรียมสาธารณูปโภค เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวไว้ก่อนที่จะมีการประชาสัมพันธ์

3. สร้างความเข้าใจกับบุคลากร ทั้งใน ททท. หน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของปัญหาการท่องเที่ยว มีวิสัยทัศน์ พันธกิจใหม่ สร้างเครือข่ายเพื่อสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและมีการแก้ไขอุปสรรคร่วมกัน

**สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

15

๒๗
๕
๗๕๕
๗๓๕
๗๑๔
๐-๑

4. ใช้นโยบายนำนฟ้าเสรีในประเทศ เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคา บริการและคุณภาพของสายการบินต่าง ๆ

5. ปรับปรุงข้อมูลการท่องเที่ยวให้ทันสมัย และจัดให้มีบริการแจกแผ่นพับข้อมูล ณ จุดที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงง่าย

6. สร้างตลาดท่องเที่ยวทางรถไฟ เช่น โครงการสัมปทานเอกชนร่วมกับจังหวัด อุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ต่าง ๆ และโครงการสัมปทานตู้รถไฟแบบชั้นหนึ่ง (world class express service)

7. จัดทำโครงการ “ไทยเที่ยวไทย แบบ VIP” สำหรับผู้มีรายได้สูง

การกำหนดนโยบาย

แนวคิดการกำหนดนโยบาย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการในระดับต่างๆของกระบวนการพัฒนาประเทศ และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในฐานะสินค้าการท่องเที่ยวใหม่ให้เป็นสาขาการพัฒนาที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพของการพัฒนาการเกษตรและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร โดยแนวความคิดดังกล่าวนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงควรสนองตอบต่อนโยบายสาขาพัฒนาหลักของประเทศ 3 ส่วน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543) คือ

1. การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. การพัฒนาการเกษตร
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาทรัพยากร

ในขณะเดียวกันการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ควรจะต้องประกอบด้วยนโยบายการส่งเสริมและมีมาตรการรองรับในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการตลาด
2. ด้านการส่งเสริม

3. ด้านการผสมผสานกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น
4. ด้านการบริการ
5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
6. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน

ตามแนวคิดองค์ประกอบด้านนโยบายดังกล่าวข้างต้น กระบวนการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนโยบายแต่ละด้าน เป็นดังนี้

1. กำหนดให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีส่วนเสริมสร้างการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการเกษตร และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของประเทศ
2. การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ
3. การวางแนวทางการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทอื่นอย่างผสมผสาน

ท้องถิ่นและการวางแผนการท่องเที่ยว

Perdue และคณะ (1990) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสนับสนุนของคนในพื้นที่ในการพัฒนาท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนหรือคัดค้านของคนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบทางด้านบวกและทางด้านลบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ

การยอมรับผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของคนแต่ละกลุ่มในท้องถิ่น ลักษณะที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้คือ ลักษณะพื้นฐานทางด้านประชากรและสังคม รวมถึง ฐานะทางของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชน ตลอดจนการพึ่งพาทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว ซึ่งตัวชี้วัดข้างต้นคือ การจ้างงาน การเปรียบเทียบการลงทุนระหว่างคนในท้องถิ่น ภาครัฐ และกลุ่มคนภายนอก

Gunn (1987: 229-249) การวางแผนควรเริ่มจากกิจกรรมของคนที่เข้ามาในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว และต้องการรวบรวมข้อมูลในการหากิจกรรมของนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญคือ สามารถหาความชัดเจนของความสามารถรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ตลอดจนสามารถ คาดการณ์ถึงแนวโน้มการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควร ตระหนักถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ควรมีการพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ เฉพาะเจ้าบ้าน หรือคนในท้องถิ่นเท่านั้น ยังรวมถึงแขก หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อีกด้วย

แผนพัฒนาการท่องเที่ยว

มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 8 สิงหาคม 2543 อนุมัติมาตรการเสริมสร้างการพัฒนาชนบทและ ชุมชน ในวงเงิน 4,272 ล้านบาท โดยเงินดังกล่าวมาจากเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีอยู่แต่เดิม และจากการเหลื่อมจ่ายของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ มาตรการดังกล่าวประกอบด้วย 5 โครงการหลัก ซึ่งโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรเป็นหนึ่งใน โครงการดังกล่าว และได้รับวงเงินประมาณ 30 ล้านบาท สำหรับในปีงบประมาณ 2544 ส่วน ใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของแต่ละหมู่บ้าน (ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร, 2543)

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ในช่วงเวลา 5 ปี (พ.ศ.2545- 2549) ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นเมืองศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวในอนุภาคอันดามันควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา (คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดกระบี่, 2544)

1. พัฒนาให้บริการด้านท่องเที่ยว เสริมสร้างอัยาศัยไมตรีที่ดี เพื่อสร้างความ ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแหล่ง ท่องเที่ยวให้สมบูรณ์
3. กำหนดเขตพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
4. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ทันสมัย

5. ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด สวยงาม ปลอดภัย และกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ

6. จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารศูนย์ช่วยเหลือและกู้ภัยในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ

7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในลักษณะยั่งยืน โดยให้ความสำคัญหมู่เกาะพีพี หมู่เกาะลันตา บริเวณอ่าวนาง และหมู่เกาะใกล้เคียง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติที่ติดอันดับโลก โดยจัดทำแผนการฟื้นฟูพัฒนา และอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถคงความสวยงามตามธรรมชาติ และรองรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

8. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแหล่งผลิตการเกษตรแบบยั่งยืน

9. พัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางการเกษตร

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านนาติน

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้งและอาณาเขตของหมู่บ้าน

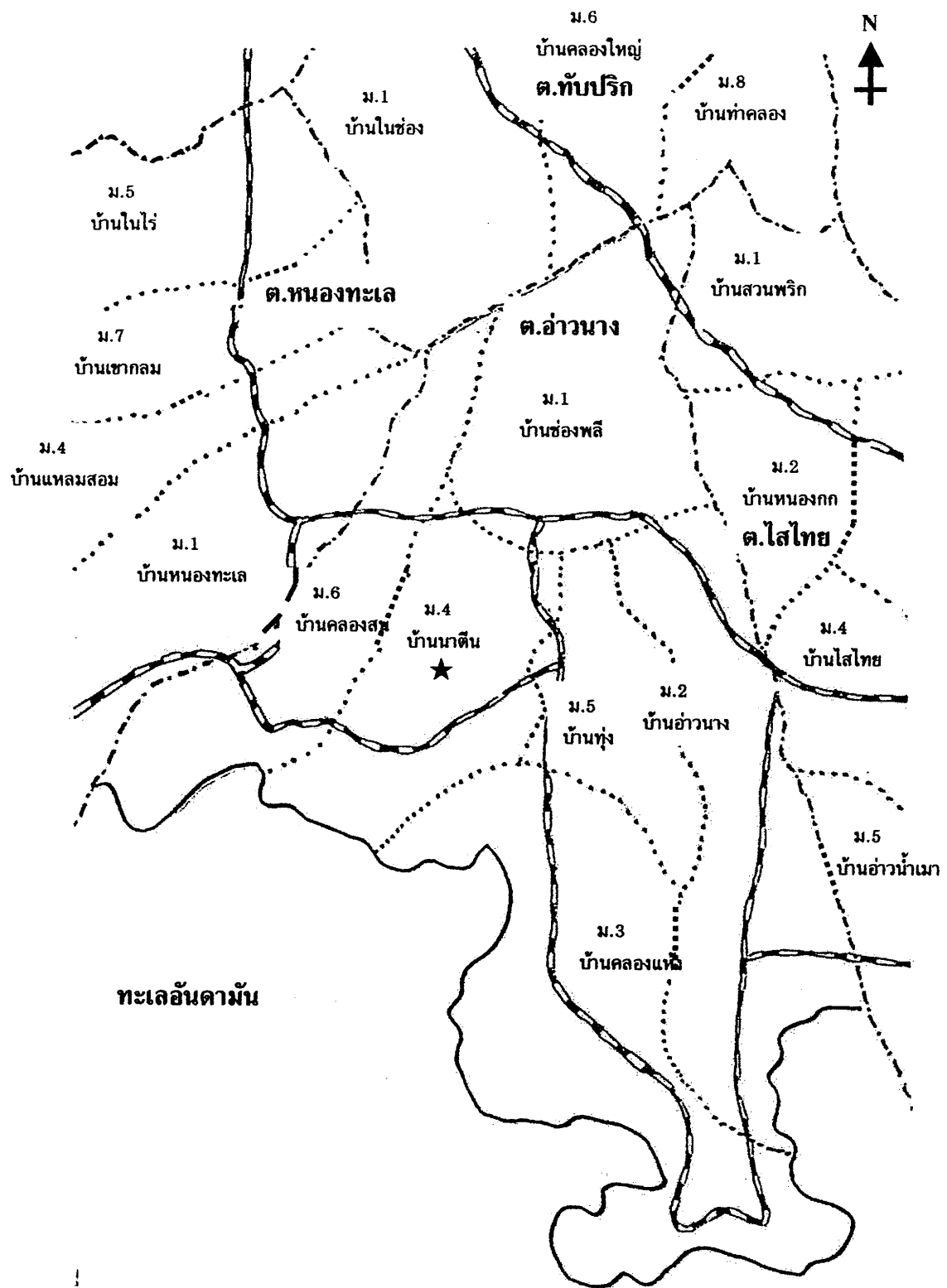
หมู่ที่ 4 บ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองกระบี่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองกระบี่ 15 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จด หมู่ที่ 1 บ้านหนองทะเล ตำบลหนองทะเล

ทิศใต้ จด ทะเลอันดามัน

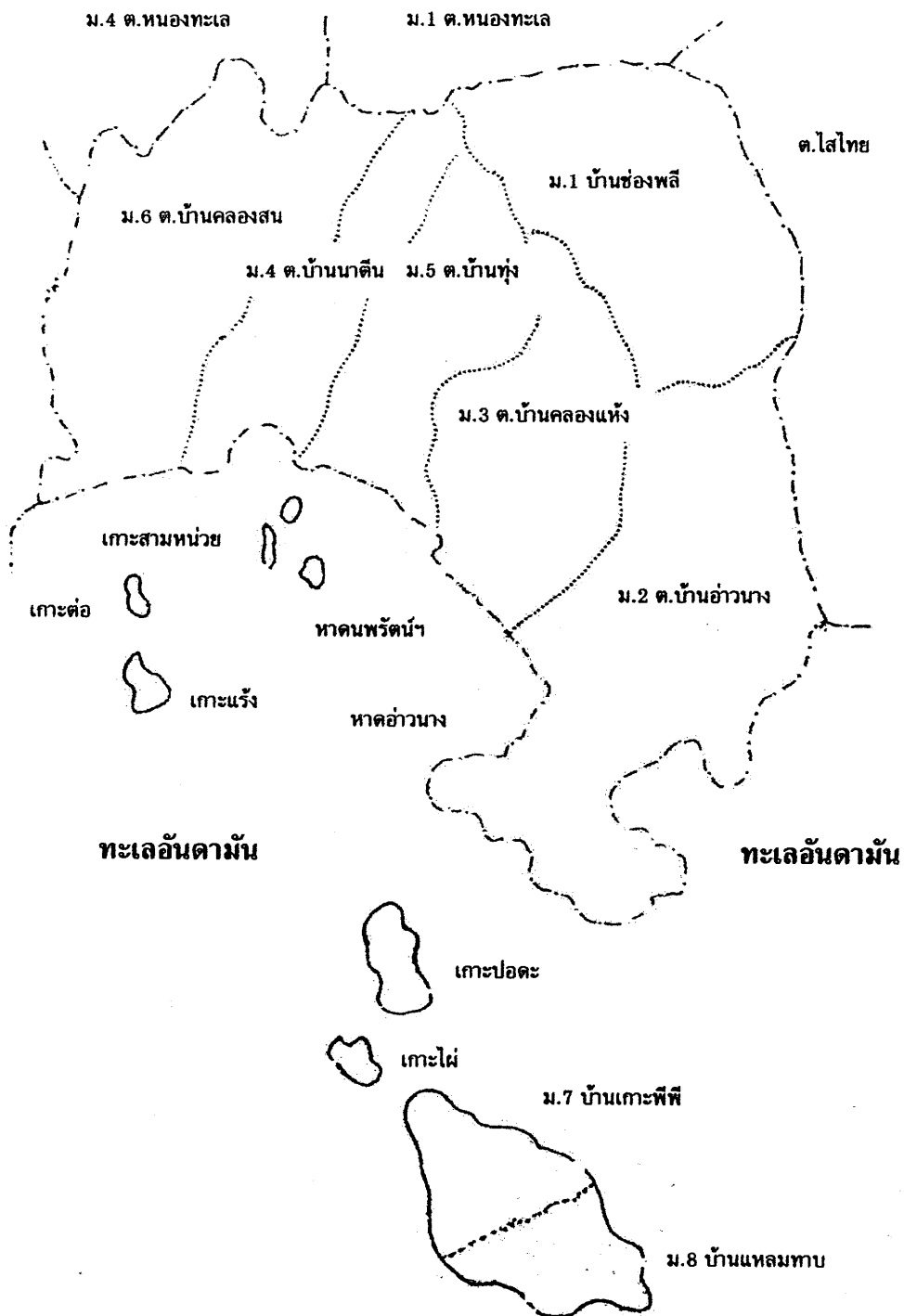
ทิศตะวันตก จด หมู่ที่ 6 บ้านคลองสน ตำบลอ่าวนาง

ทิศตะวันออก จด หมู่ที่ 5 บ้านทุ่ง และ หมู่ที่ 1 บ้านช่องพลี ตำบลอ่าวนาง

ภาพที่ 1 แผนที่ที่ตั้งหมู่ที่ 4 บ้านนาดี ตำบลอ่าวนาง อ. เมือง จ. กระบี่

ที่มา: ดัดแปลงจาก สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

ภาพที่ 2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงหมู่ที่ 4 บ้านนาดีน

ที่มา: ดัดแปลงจาก สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ หมู่ที่ 4 บ้านนาติน ยังตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและมีชื่อเสียงของจังหวัดกระบี่ ได้แก่ เกาะพีพี หาดนพรัตน์ธารา เกาะปอดะ เกาะไผ่ เกาะสามหน่วย เกาะต้อ อีกด้วย ดังแสดงในภาพที่ 2

2. การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมของหมู่ที่ 4 บ้านนาติน เป็นถนนลาดยาง ยาว 3,800 เมตร และถนนลูกรัง ยาว 3,800 เมตร มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงได้สะดวก และเส้นทางคมนาคมในหมู่บ้านไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบาย

3. ประวัติการพัฒนาการเกษตรและประวัติหมู่บ้าน

บ้านนาติน เป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลอ่าวนาง ราษฎรในหมู่บ้านมาจากหลายแห่ง แต่ส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดกระบี่บริเวณตำบลอ่าวนางและใกล้เคียง เข้ามาทำมาหากินและมีการบุกเบิกการปลูกไม้ผล มะพร้าว และอื่นๆบริเวณบ้านเรือนเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ต่อมายางพาราเป็นพืชที่ตลาดมีความต้องการสูง เกษตรกรจึงหันมาปลูกยางพารา สมัยก่อนยังเป็นยางพันธุ์พื้นเมือง เพราะวิชาการด้านการเกษตรยังไม่ก้าวหน้า จนกระทั่งมีเกษตรกรรุ่นหลังเข้าไปประกอบอาชีพทำสวนยางพาราใหม่ และปลูกทดแทนสวนเก่า

ข้อมูลทางด้านกายภาพ

1. สภาพภูมิอากาศ ของหมู่ที่ 4 บ้านนาติน มีลักษณะคล้ายกับทุกๆหมู่บ้านในอำเภอเมือง เนื่องจากได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้ฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี และมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือน มกราคม- เมษายน ของทุกปี ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือน พฤษภาคม-ธันวาคม ของทุกปี ส่วนอุณหภูมิในฤดูต่างๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก คือจะอยู่ในช่วง 20.6-35.5 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี ประมาณ 2061.6 มม. ความชื้นสัมพัทธ์ระหว่าง 78.5-89.6 ซึ่งเป็นความชื้นที่ค่อนข้างสูง

2. ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่ตามลักษณะภูมิประเทศได้ คือ พื้นที่ราบ อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน พื้นที่ราบเชิงเขาอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน มีภูเขาสามารถใช้ประโยชน์ได้ในบริเวณหุบเขา และพื้นที่ภูเขาอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน

3. **ลักษณะดิน** ลักษณะดินโดยทั่วไปของหมู่บ้านมีสภาพคล้ายๆกัน แบ่งกลุ่มดินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มดินโคละ เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกยางพาราและพืชไร่ดี มีกระจายอยู่ทั่วไปทั้งหมู่บ้าน และกลุ่มดินภูเขา

4. **สภาพแหล่งน้ำ** บ้านนาตีนมีแหล่งน้ำ 2 ลักษณะ คือ แหล่งน้ำธรรมชาติ จากคลองสนไหลลงมาจากทิศตะวันตก ผ่านไปทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ออกสู่ทะเลอันดามัน แต่เกษตรกรไม่สามารถนำน้ำในบริเวณปากแม่น้ำไปเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ได้ เนื่องจากเป็นน้ำเค็ม ส่วนในลำน้ำที่ติดต่อกับหมู่ 6 บ้านคลองสนนั้น สามารถนำไปใช้ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ได้ สำหรับแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ่อน้ำตื้น 2 บ่อ บ่อน้ำบาดาล 64 บ่อ

ข้อมูลด้านชีวภาพ

สภาพการผลิตทางการเกษตร โดยทั่วไปในหมู่ที่ 4 บ้านนาตีน ส่วนใหญ่มีการปลูกพืช เช่น ยางพารา ไม้ผล พืชผัก มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน มีกระจายอยู่ทั่วไป และรองลงมามีการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงหมู วัว แพะ ไก่ สำหรับการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคที่เหลือขายเพื่อเป็นรายได้เสริม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประชากร คร่าวเรือนประชากรทั้งหมด 88 คร่าวเรือน มีประชากรทั้งหมด 465 คน เป็นชาย 242 คน และหญิง 223 คน

การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งหมู่บ้าน จำนวน 1,165 ไร่

การประกอบอาชีพและรายได้ ประชากรประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง และอื่นๆ เช่น ค้าขาย รับราชการ ประมง

การรวมกลุ่ม ประชากรได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆขึ้นในชุมชนได้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกร อันดามัน กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agrotourism)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมชุมชนภาคเกษตรกรรม เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวชนบท ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเกษตรกรรมในรูปแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมที่มีความก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้เที่ยวชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ทั้งในภาคและนอกภาคเกษตร นอกจากนี้ยังจะเป็นการช่วยยกระดับชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดไป (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

การให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

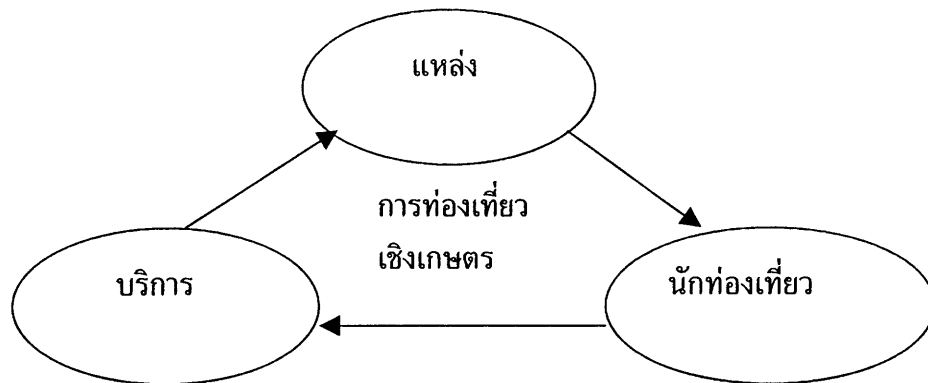
1. การให้นิยามโดยใช้หลักองค์ประกอบ

การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบปัจจัยภายในที่สำคัญ 3 ประการคือ แหล่งหรือสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว บริการ และนักท่องเที่ยว จากการพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะมีลักษณะดังนี้

1.1 แหล่ง หมายถึง กิจกรรมการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

1.2 บริการ หมายถึง มีจัดไว้ให้รองรับเพื่อสนองตอบตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.3 นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ต้องการได้รับความรู้และเพลิดเพลินมีความสามารถและยินดีจะจ่ายเพื่อเข้าถึงแหล่งและใช้บริการ ดังภาพที่ 3

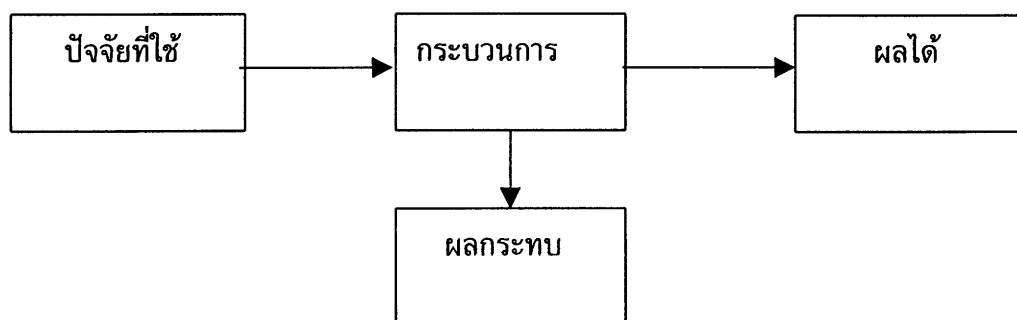
ภาพที่ 3 องค์ประกอบการท่องเที่ยว

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 5

2. การให้นิยามโดยใช้หลักการเชิงระบบ

การใช้หลักการดังกล่าวนี้เพื่อให้คำนิยามและความหมาย โดยใช้หลักการเชิงระบบ โดยพิจารณาว่าการท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ใช้ กระบวนการ และผลได้ รวมทั้งผลข้างเคียง หรือผลกระทบ

ปัจจัยที่ใช้ หมายถึง ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมเกษตรเป็นหลัก รวมทั้ง บริหาร กระบวนการ หมายถึง การบริหารและการจัดไว้เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ผลได้ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและรายได้ของเกษตรกร ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและลบ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การทำงานของระบบการท่องเที่ยวและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

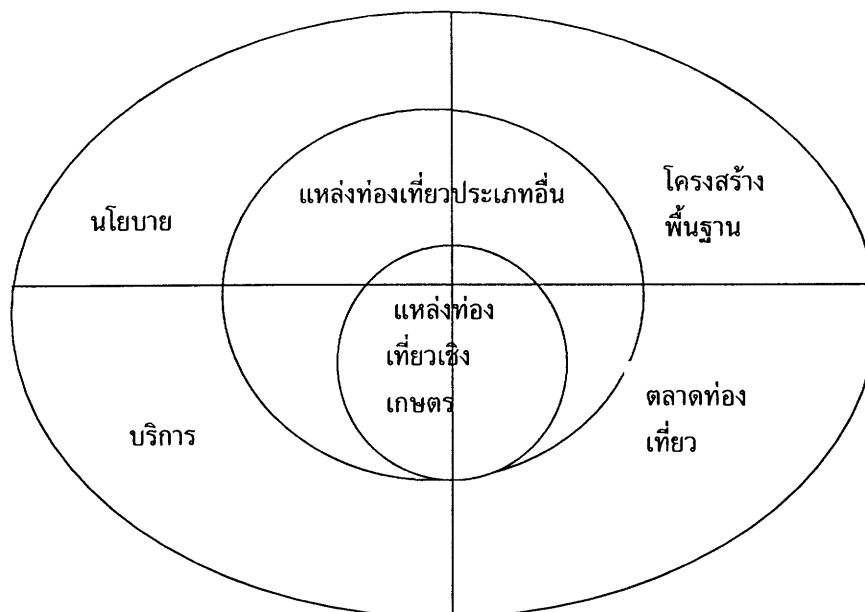
ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 6

3. การให้นิยามโดยหลักการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

เป็นหลักการพิจารณาโดยคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับการคำนึงถึงปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชน และมีการจัดระบบบริหารและการจัดการที่ดี จึงให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

“การท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปที่กิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก มีการจัดการโดยใช้หลักการเชิงอนุรักษ์ โดยเกษตรกรและชุมชนเข้ามีส่วนร่วม มีการจัดระบบการบริหาร การจัดการคุณภาพ โดยมุ่งให้บังเกิดผลทางด้านส่งเสริมการพัฒนาการเกษตร คุณภาพชีวิตของเกษตรกร การพักผ่อนและการศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม”

อย่างไรก็ตามในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างของความหมาย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากในภาพรวมของการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นเพียงจุดท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะรวมถึงองค์ประกอบทุกส่วนที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว ส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนอกจากการจัดการส่วนผสมขององค์ประกอบให้ได้สัดส่วนและทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้ว ยังต้องคำนึงถึงการจัดการหรือสร้างส่วนผสมของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เข้าด้วยเพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเกิดขึ้นอย่างครบวงจร ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ

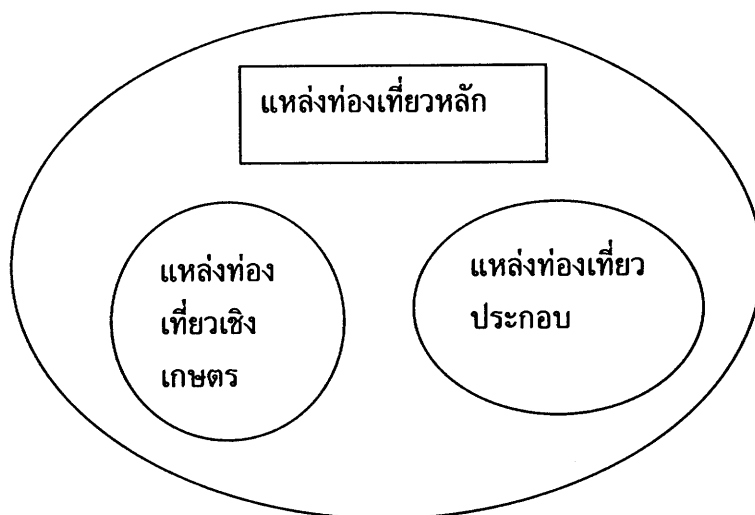
ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 8

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ใช้สำหรับการท่องเที่ยวช่วงสั้น ๆ โดยวางเป้าหมายการตลาดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น แหล่งท่องเที่ยวหาดใหญ่ ภูเก็ต หัวหิน กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เป็นต้น

ในกรณีนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่จำเป็นต้องมีศักยภาพสูงหรือมีขนาดใหญ่ แต่เนื่องจากตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมมากคือตลาดเกษตรกร ส่วนประเภทอื่นจัดให้เป็นการท่องเที่ยวช่วงสั้น ๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจุดหมายหลักมีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ดังภาพที่ 6

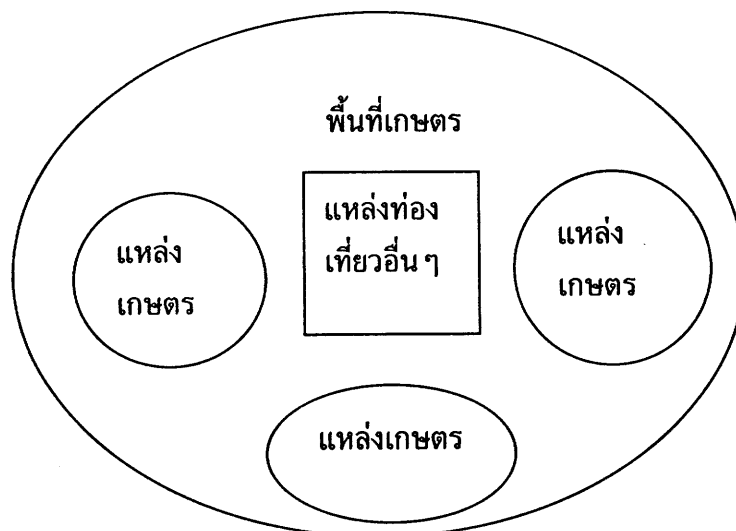
ภาพที่ 6 รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 9

2. ย่านเกษตรหรือพื้นที่เกษตร

เป็นแบบการพัฒนาที่ต้องการสร้างชื่อเสียงและเป็นจุดหมายการเดินทาง เนื่องจากพื้นที่เกษตรมีขนาดใหญ่และเป็นการเกษตรที่ความดึงดูดใจสูง เช่น พื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก-สมุทรสงคราม อำเภอเมืองเพชรบุรี-ห้วยยาง แหล่งผลิตนม แหล่งผลิตส้ม เป็นต้น

ในการพัฒนาตามรูปแบบนี้จะมีตลาดเฉพาะ รวมถึงนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวประเภทนี้ต้องการทัศนศึกษา พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความสมบูรณ์ กล่าวคือ ทั้งนี้เพื่อการขายผลิตผลทางการเกษตร การผลิต และวิถีชีวิต ดังภาพที่ 7

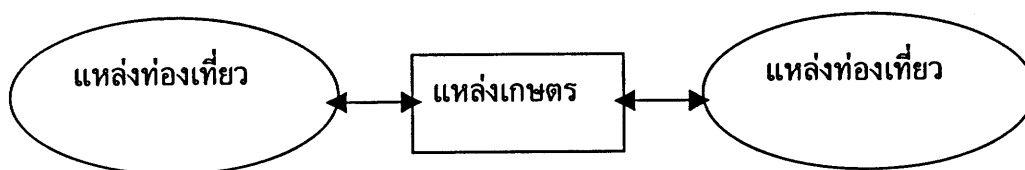
ภาพที่ 7 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบย่านเกษตรหรือพื้นที่เกษตร

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543:10

3. จุดเชื่อมโยง/เส้นทางผ่าน

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพ เป็นจุดท่องเที่ยว และที่ตั้งกระจายทั่วไป ซึ่งอาจจะไม่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเป้าหมายการเดินทาง จึงกำหนดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็นตลาดเกษตรกร หรือแหล่งผลิตทางการเกษตรที่มีความน่าสนใจก็ได้

ในการพัฒนาจัดเป็นจุดท่องเที่ยวเพื่อการสร้างชื่อเสียงสินค้าเกษตร การขายผลผลิต หรือจัดเป็นที่พัก ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม โดยดึงตลาดที่เดินทางท่องเที่ยวผ่าน ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบจุดเชื่อมโยง/ เส้นทางผ่าน

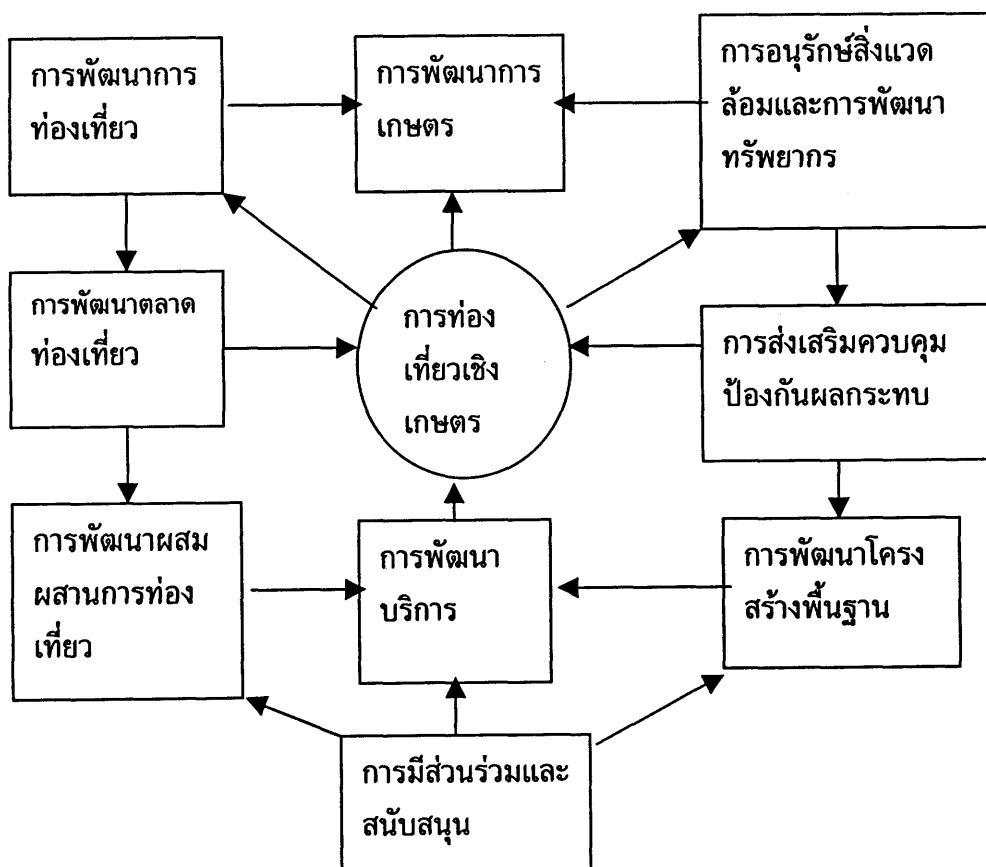
ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 10

4. แหล่งเฉพาะ

เป็นกรณีที่แหล่งเกษตรจัดเป็นจุด/พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะและมีความดึงดูดใจสูง เช่น การเกษตรที่เป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตร หรือแหล่งผลิตเกษตรที่หายาก เช่น แหล่งผลิตไวน์

ในการพัฒนาสามารถพัฒนาเป็นเป้าหมายในการเดินทาง หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประกอบที่สำคัญในโครงข่ายการท่องเที่ยว

แนวคิดและกระบวนการกำหนดนโยบายการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ภาพที่ 9 แสดงแนวคิดและกระบวนการกำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543: 13

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

1. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร

ดำเนินการในลักษณะเป็นการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่ปักค้ำในหมู่บ้านได้ หรือประเภทระยะสั้น(1วัน) ซึ่งในแต่ละจุดจะมีลักษณะเด่นเป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น หมู่บ้านทำนา หมู่บ้านผลไม้ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ หมู่บ้านเลี้ยงผึ้ง ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะมีกิจกรรมเด่นแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจประกอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้วย ในหมู่บ้านท่องเที่ยวจะแบ่งเขตเพื่อให้เหมาะสมและง่ายต่อการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นส่วนๆ ดังนี้

1.1 บริเวณที่เป็นจุดหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (visiting center) เป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะแวะพักพักก่อนเที่ยวชมหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น ลานจอดรถที่นักท่องเที่ยวแวะรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม ที่จำหน่ายสินค้าแปรรูป สินค้าสด เครื่องดื่ม สถานที่แสดงเกี่ยวกับการเกษตร แสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านเกษตร แปลงรวบรวมพันธุ์พืชที่น่าสนใจ

1.2 ส่วนที่เป็นพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้าน เกษตรกรในหมู่บ้านจะเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร โดยเกษตรกรเหล่านี้จะได้รับคำแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเป็นอย่างดี สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าชมหรือร่วมกิจกรรมในพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายได้ ผลผลิตจากไร่นาของเกษตรกรเหล่านี้จะนำไปรวมจำหน่ายที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเกษตรกรในหมู่บ้านบางส่วนทำงานอยู่ ณ จุดบริการนักท่องเที่ยว โดยเกษตรกรเหล่านี้จะได้รับค่าตอบแทนตามข้อตกลงของกลุ่ม ตามเป้าหมายของโครงการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเข้าไปพัฒนาและจัดหมู่บ้านท่องเที่ยวเหล่านี้ จำนวน 18 แห่ง ในปี 2542 และเพิ่มอีก 20 แห่ง ในปี 2543 รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 38 แห่ง

2. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรม

เป็นจุดท่องเที่ยวเกษตรที่เป็นสวนหรือไร่ของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็นสวนเกษตรที่มีความก้าวหน้าในการปลูกพืชเฉพาะอย่าง เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนมะม่วง สวนทุเรียน สวนลิ้นจี่ สวนลองกอง สวนไม้ดอกต่างๆ สวนผักต่างๆ สวนเกษตรผสมผสาน เป็นต้น จุดท่องเที่ยวในลักษณะนี้ทางกรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปช่วยสนับสนุนด้านเทคโนโลยี และการจัดการให้ดีขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดพื้นที่และวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว ช่วยเหลือเกี่ยวกับร้านวางจำหน่ายสินค้าแปรรูปและผลผลิตทางการเกษตร หรือ

สินค้าหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มาจัดวางและจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นการช่วยส่งเสริมสินค้าจากกลุ่มแม่บ้านอีกทางหนึ่งด้วย โดยดำเนินการในปี 2542 จำนวน 50 ราย และในปี 2543 จำนวน 50 ราย

3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์

เป็นลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาล หรืองานมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น งานวันทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียน งานวันระกำหวาน งานวันลองกอง งานวันลำไยโลก เทศกาลหม่อนไหมฯลฯ หรือเป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตรที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ทุ่งดอกทานตะวัน ทุ่งดอกปอเทือง ทุ่งดอกปทุมมา ทุ่งดอกกระเจียว ฯลฯ จุดท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ จะมีนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจไปชมกันมาก ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้สนับสนุนในการจัดงานในปี 2542 และ 2543 ปีละจำนวน 10 แห่ง

ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยว

ในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่ง

1. ประเภทการแสดงสินค้าหรือสาธิต

- แปลงสาธิตพันธุ์พืชสวยงาม และหลากหลาย เช่น กล้วยไม้ ดอกไม้ พืชผัก และผลไม้ในท้องถิ่นและจากต่างประเทศที่น่าตื่นตาตื่นใจ
- แปลงรวบรวมพันธุ์พืชชนิดต่างๆ เช่น พันธุ์กล้วย พันธุ์พริก พันธุ์มะเขือ เป็นการรวมพันธุ์จากแหล่งต่างๆทั่วโลก
- การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆทางด้านการเกษตร เช่น การปลูกดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงไหม การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง

- การแสดงประเพณีวัฒนธรรมด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา เช่น การตกกล้า การไถนา การดำนา การเก็บเกี่ยว การซ่อมข้าวหรือตำข้าว การเก็บเกี่ยวพืชผลและแปรรูป การแสดงงานฝีมือหรือหัตถกรรมต่าง ๆ

- การแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องมือ และวิถีทางการเกษตรไทยในอดีต

2. ประเภทให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมระยะสั้น

- การเข้าชมสวนเกษตร เช่น สวนดอกไม้ สวนพืชผัก สวนสมุนไพร สวนผลไม้ โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตกินเองจากต้นในสวน หรือการซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บเองได้ มีทั้งความสวยงามแปลกตา และบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ

- ทำกิจกรรมพื้นบ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น ชีควาย นั่งเกวียนไถนา กรีดยาง ยกยอ พายเรือ ทอดแห

3. ประเภทให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน

- นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้านเพื่อศึกษาและสัมผัสกับการใช้ชีวิตของชาวชนบทเกษตร โดยให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะอาด สะอาด

4. ประเภทการอบรมให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

- ฝึกหัดปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรในสมัยใหม่ เช่น การปลูกและดูแลรักษาพืช การแปรรูปและการเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร ฯลฯ ซึ่งอาจจะมีการมอบประกาศนียบัตรให้

- ฝึกหัดปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในหมู่บ้านชนบท เช่น ศึกษาแมลงที่เป็นประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การเก็บเห็ดในป่า การทำข้าวเม่า การทำขนมจีน การทำน้ำตาลจากมะพร้าวและตาลโตนด การเก็บเกี่ยวข้าวการนวดแผนโบราณและการอบสมุนไพร การเผาข้าวหลาม ฯลฯ

5. ประเภทการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร

- สินค้าอาหารแปรรูปที่หลากหลายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของเกษตรกร
- ของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ
- ผักสด ผลไม้สด ดอกไม้สด
- ต้นพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูกเอง
- อาหารที่ผลิตและเตรียมในพื้นที่แบบง่าย ๆ แต่สะอาด เช่น ข้าวโพดต้ม ข้าวโพดคั่ว ถั่วต้ม มันต้ม อ้อยเคี้ยว ผลไม้สด อาหารสำเร็จรูปหรือกล่อง น้ำผัก น้ำผลไม้ต่าง ๆ

6. ประเภทการให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร

ในช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ เช่นในปัจจุบันนี้จะมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาเพื่อหาช่องทางในการทำธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนรวดเร็วและเป็นธุรกิจที่ยังก้าวหน้าไปได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวธุรกิจเกษตรได้สัมผัสพบเห็นดูกิจกรรมของเกษตรกรแล้ว อาจเกิดแนวคิดในการทำธุรกิจโดยร่วมทุนกับเกษตรกร เช่น ร่วมกับเกษตรกรทำการผลิตเพื่อแปรรูป เพื่อส่งออก และจำหน่ายภายในประเทศ หรือร่วมกันผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมต่างๆ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์อย่างสูงให้กับเกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือภาคเอกชน จากธุรกิจอื่นที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการให้เกษตรกรมีการเตรียมข้อมูลและรายละเอียดเชิงธุรกิจเพื่อการนี้ด้วย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการสร้างรายได้

การท่องเที่ยวเกษตรกับการสร้างรายได้แก่เกษตรกร กิจกรรมท่องเที่ยวเกษตรเป็นทางหนึ่งที่จะสร้างรายได้ให้เกษตรกรในท้องถิ่นชนบท เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเกษตรที่มีความหลากหลาย เช่น การทำนาข้าว นาบัว สวนผลไม้ สวนดอกไม้ การเลี้ยงผึ้ง และมีแหล่งชุมชนเกษตรที่แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และความเป็นอยู่ของ

ชาวบ้านในท้องถิ่นชนบท เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ให้ความรู้ให้ประสบการณ์ และสร้างความตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาชุมชนเกษตร หรือหมู่บ้านเกษตรในชนบทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และเปิดให้นักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ ได้เดินทางไปเที่ยวชม จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเป็นแหล่งที่มาของรายได้เกษตรกรและการกระจายรายได้ในชนบท (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2543) ได้กล่าวถึง ผลดีที่จะตามมาของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีดังนี้

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. สร้างรายได้ให้กับชุมชน
3. กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

ผลทางอ้อม

1. สร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น
2. ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร
3. สร้างความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน

วราพร ศรีสุพรรณ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า “การพัฒนาแบบยั่งยืน” หมายถึง รูปแบบการพัฒนาที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ความขาดแคลนหรือภาวะมลพิษ

พรเมธ นาดมทอง (2539) ได้กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืนไว้ว่าเป็นคำที่มักใช้กล่าวอ้างถึงการประกอบกิจกรรมใดๆ อยู่เสมอ ด้วยเป็นคำกล่าวที่เพิ่มคุณค่าหรือให้ความหมาย

ในทางบวกแก่กิจกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกษตร ประมง ชลประทาน การผลิตพลังงาน หรือแม้กระทั่งอุตสาหกรรมอันเป็นกระบวนการผลิตที่มุ่งใช้ทรัพยากรเพื่อผลกำไรเป็นสำคัญ ยังไม่ละเอียดที่จะอ้างถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยเช่นกัน กิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ความจริงสามารถมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ทั้งนั้น ความยั่งยืนอยู่ที่ว่าจะคำนึงถึงความพอดีเป็นสำคัญ หรือจะเน้นเป้าหมายของผลกำไรเพื่อกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งก็แล้วแต่สำนึกความรับผิดชอบที่จะมีต่อการใช้และรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่ต้องทำเพื่อรองรับการดำรงชีพของมนุษย์แทบจะทั้งสิ้น

แนวคิดในการพัฒนาแบบยั่งยืนนี้ สรุปได้ว่า เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากแนวคิดในการอนุรักษ์ คือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้วยความคิดหรือวิธีการที่ชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะเวลาที่ยาวนานที่สุด และก่อปัญหาผลกระทบน้อยที่สุด เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป และศาสตร์ในการอนุรักษ์จะพัฒนาแยกย่อยไปตามประเภทของทรัพยากร แต่การพัฒนาแบบยั่งยืนจะครอบคลุมแนวคิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ระบบนิเวศ และการประสานสัมพันธ์ในสาขาพัฒนาต่าง ๆ ด้วย

ปรีชา เปี่ยมพงศ์ศานต์ (2538) ได้ให้หลักการสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมองจากมิติที่สำคัญมี 4 ประการ คือ

1. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ความยั่งยืนทางสถาบัน การตัดสินใจของชุมชนและการจัดตั้งองค์การสังคมต้องสอดคล้องกับหลักการนิเวศวิทยาท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วม การพัฒนามาจากข้างล่างโดยให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการทรัพยากรของตนเอง
4. ความยุติธรรมทางสังคม ความมั่นคงของการดำรงชีวิตต้องครอบคลุมกลุ่มชนผู้ยากไร้ในปัจจุบันและคนรุ่นหลังในอนาคตอันยาวไกล

Becky J. Brown และคณะ (อ้างถึงในธเนศ, 2542: 29) ได้เสนอลักษณะของการพัฒนาแบบยั่งยืนไว้ดังนี้

1. มีความต่อเนื่องของเผ่าพันธุ์มนุษย์บนโลก โดยมีการให้กำเนิดชีวิตใหม่ และผู้ที่เกิดใหม่สามารถอยู่รอดเติบโตและมีลูกมีหลานต่อเนื่องไปในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

2. สามารถรักษาปริมาณสำรองของทรัพยากรทางชีวภาพและสามารถให้ผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

3. มีจำนวนประชากรมนุษย์คงที่

4. สามารถจำกัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ

5. เน้นการพัฒนาในระดับ small-scale และในรูปแบบการพึ่งตนเองได้ (self-reliance)

6. สามารถรักษาระบบนิเวศและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง

1. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า โดยที่ยังหลงเหลือตกทอดไปยังชนรุ่นหลังได้

2. สามารถจัดการระบบนิเวศ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ต่อเนื่องตลอดไป

3. สามารถที่จะพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

4. นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาเป็นส่วนในการพัฒนา

5. สามารถรักษาความสวยงามตามธรรมชาติไว้ได้ตลอดไป

6. มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวพักผ่อนอย่างต่อเนื่อง

ศรีพร สมบุญธรรม (2538) ได้อธิบายถึงความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism development) ว่าเป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรใช้สำหรับอนุชนรุ่นหลังต่อไป และมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความ

จำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมกับรักษาสุนทรียภาพ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและกระบวนการทางนิเวศวิทยา

Alister Mathieson and Geoffery Wall (1982) ได้ให้แนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า มีที่มาจากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และความงามอันควรแก่การรักษาให้คงสภาพไว้ให้นานที่สุด เพราะการประกอบกันของทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ฯลฯ หมายถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง การพัฒนาแบบยั่งยืนจะเน้นความสำคัญของการควบคุมคุณภาพ การใส่ใจกับจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว การควบคุมการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่มีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จในการรักษาให้สภาพคงอยู่ได้นานที่สุดนั้น มักเริ่มจากการท่องเที่ยวภายในประเทศที่พัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ โครงการพัฒนาต่างๆ ดำเนินโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา ด้านจิตวิทยา และด้านเศรษฐกิจ และเป็นโครงการที่ใช้วัสดุ ผลผลิต และแรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุด และการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ยังเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างกระแสการพัฒนากับกระแสการอนุรักษ์ ซึ่งความสำเร็จขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ เจ้าของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนนักท่องเที่ยวในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งสำหรับปัจจุบันและอนาคต

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้สรุปหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบยั่งยืนได้ ดังนี้

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางในการทำธุรกิจในระยะยาว
2. การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดทำลายอีกด้วย

6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราวดี อ่อนวงศ์ (2539) ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ พบว่า พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ทั้งในแง่บวกและลบ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผน ทำให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะปัญหาสภาพแวดล้อม และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

นาคม อีร์สุวรรณจักร (2541) ได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคือประชาชนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดงบประมาณและบุคลากรในการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนขาดการให้ความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างประชาชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (2541) ได้ศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของเส้นทางสายน้ำกก จังหวัดเชียงใหม่-เชียงราย พบว่าชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการกระจายรายได้ตามลำดับ โดยพบว่าสภาพปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกพื้นฐาน การบริการข้อมูลข่าวสาร และการจัดการดูแลนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ โดยเสนอแนะให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและการจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมท่องเที่ยวหรือการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ธเนศ ศรีสถิตย (2542) ได้ศึกษาถึงบทบาทของการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายหาดชะอำแบบยั่งยืน โดยศึกษาถึงสภาพที่เป็นอยู่ของชายหาดชะอำและสภาพที่เปลี่ยนไปเมื่อชายหาดชะอำกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชายหาดชะอำมีปัญหาที่เกิดจากการรุกรานผิวจราจรบนถนนร่วมจิตต์ของหาบแร่แฝงลอย การขายอาหารแผงเอาเปรียบผู้บริโภค ปัญหาการจราจรแออัดในช่วงวันหยุด สถานที่จอดรถ, น้ำประปาไม่เพียงพอ ตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีบางส่วนที่มีผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยได้เสนอ

โครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อม การรู้จักใช้และรักษาทรัพยากรทางทะเล การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบต่างๆ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชาวชะอำ ทั้งนี้เพื่อความคงอยู่ของสังคมท้องถิ่นและสามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นแนวทางหลักสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ทิววัฒน์ รัตนเกตุ (2542) ได้ศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ ที่อ่างเก็บน้ำคลองระโหก จังหวัดระยอง พบว่า พื้นที่ที่มีความเหมาะสมคือ พื้นที่ทางตอนกลางของพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ บริเวณรอบๆอ่างเก็บน้ำ สามารถกำหนดเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรู้และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลาง สรุปได้ว่าพื้นที่ที่มีความพร้อมแต่ในด้านความพร้อมของชุมชนยังมีอุปสรรคในด้านการจัดการพื้นที่อย่างเชื่อมโยงในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกัน

เดชา ไต้สูงเนิน (2543) ได้ศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร พบว่ามีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในสามพื้นที่คือ พื้นที่บริเวณศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ พื้นที่บริเวณถนนเชื่อมต่อย่านบ้านม่วงคำกับบ้านโป่งแยงใน และบริเวณบ้านผานกกก ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำพบว่า มีสาเหตุมาจาก การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างองค์กร และเกิดความขัดแย้งภายนอกชุมชน

ภาวินี เวชสิทธิ์นิรภัย (2543) ได้ศึกษาศักยภาพและปัญหาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาศักยภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และศึกษาพื้นที่กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้คำนิยามและความหมายการท่องเที่ยวเกษตร โดยใช้หลักการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนมากที่สุด การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว ปัญหาการดำเนินงานที่พบในแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทโครงการทดลองของรัฐ มีปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาขั้นตอนของส่วนราชการ

ประเภทโครงการหลวง มีปัญหาขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และ ขั้นตอนของการขออนุญาตทางราชการ การศึกษาพื้นที่กรณีศึกษาหมู่บ้านไม้ดอกก้าวหน้า หมู่ที่ 3 บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเกษตร ของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ได้ศึกษาหาแนวทางการจัดการที่เหมาะสม จัดทำคู่มือ การจัดการ ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ในการจัดการด้านการ สื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ปัจจุบันอำเภอบ้านแพ้วไม่มีการจัดการท่องเที่ยว เกษตร ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม หมู่คณะ ผลความคาดหวังและความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวในการจัดการด้านสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ประกอบการแหล่ง ท่องเที่ยวมีศักยภาพในการจัดการได้ระดับหนึ่ง สำหรับการจัดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีสื่อความหมายประเภท เจ้าหน้าที่นำชม เอกสาร แผ่นพับ พื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถเดิน ชมได้ สถานที่ติดต่อและมีการแสดงกิจกรรมการเกษตร ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก ซึ่งการจัดการควรดำเนินให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร เพื่อคงความเป็นธรรมชาติ และส่งผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

Thammapoj (2544) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความรู้และทัศนคติของ มัคคุเทศก์จังหวัดกระบี่ในเรื่องของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า มัคคุเทศก์ได้รับ ความรู้โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือนิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ตามลำดับ และการทดสอบความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในขั้นสูง ปานกลาง และต่ำ ตามลำดับ ในส่วนของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่ามีทัศนคติ ในทางบวก 59.3% เป็นกลาง 40.70% ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุง พัฒนาให้ เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้

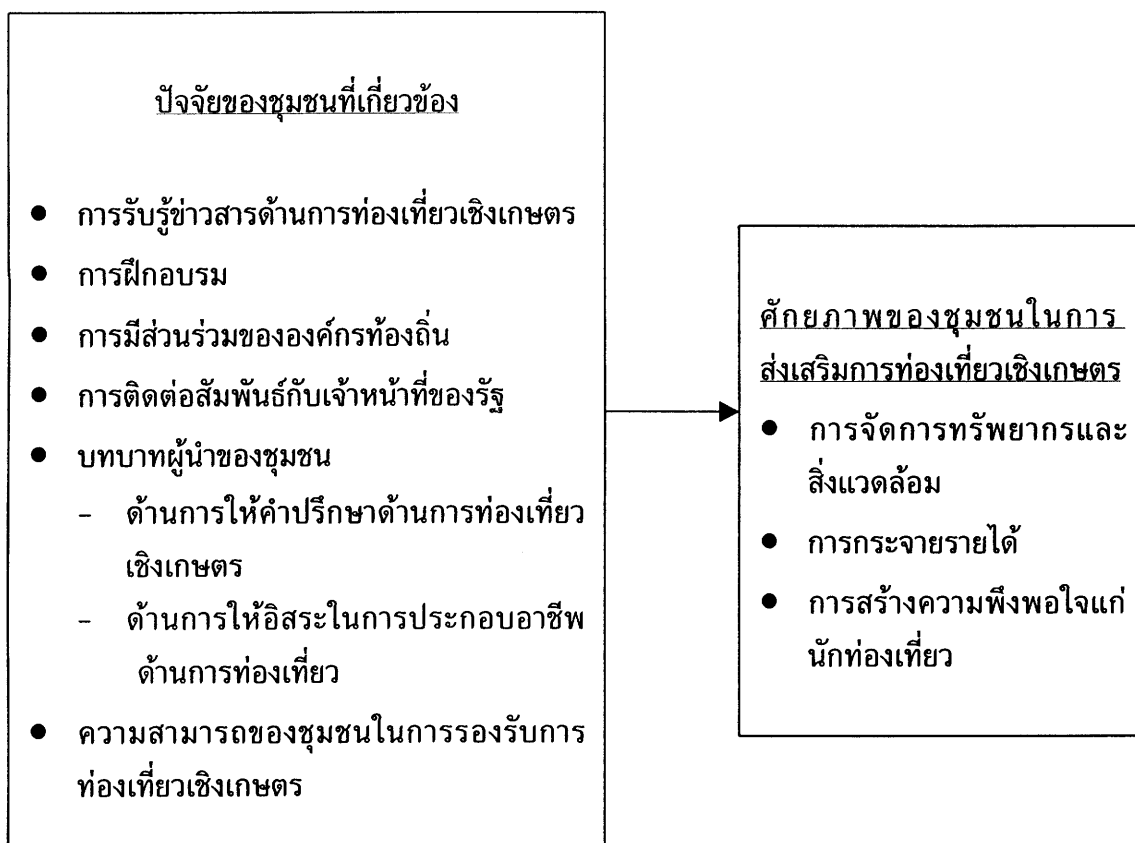
จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนใน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นตัวแปรและขอบเขตของการศึกษา ครั้งนี้

สมมติฐานในการวิจัย

มีความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับตัวแปรต่างๆ
ดังนี้ คือ

1. การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. การฝึกอบรม
3. การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น
4. การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. บทบาทผู้นำของชุมชน
6. ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย
(conceptual framework)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมู่ที่ 4 บ้านนาดี ตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ จำนวน 465 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาดีจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ คือ ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ชมรมโฮมสเตย์ บ้านนาดี และมัสดิบ้านคลองแห ตำบลอ่าวนาง จ.กระบี่ จำนวน 6 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) สำหรับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาดี จำนวน 6 คน และกลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชนบ้านนาดี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 465 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก และประเมินขนาดตัวอย่างที่คัดเลือกมาจากสูตรของ Arkin (Arkin, 1974:84)

$$n = \frac{P(1-P)}{\left(\frac{SE}{t}\right)^2 + \frac{P(1-P)}{N}}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

P = ร้อยละของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้คือ 98

t = ระดับความเชื่อมั่นของตัวแปรอิสระที่ร้อยละ 95 คือ 1.96

SE = ความคาดหวังให้เกิดความคลาดเคลื่อนคือ ± 2

N = ขนาดของประชากรคือ 465

$$n = \frac{.98(1-.98)}{\left(\frac{.02}{1.96}\right)^2 + \frac{.98(1-.98)}{465}}$$

n = 134

จากผลการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้เป็นตัวแทนสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ จำนวน 134 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative study) โดยการรวบรวมข้อมูลซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) ประกอบด้วยคำถาม 2 ลักษณะ คือ คำถามแบบปิด (closed questions) และคำถามแบบเปิด (open-ended questions) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปในชุมชนบ้านนาติน และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative study) เป็นข้อมูลเสริมความเข้าใจและช่วยในการตีความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structural interview) ซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยใช้กำหนดหัวข้อสำหรับการสอบถาม และพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลในรายละเอียดต่างๆที่น่าสนใจสำหรับสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาติน

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ (pre-test) กับประชากรในชุมชนบ้านนาติน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยของชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบาทผู้นำของชุมชน และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบยั่งยืน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย สถิติ และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การคำนวณค่าสถิติต่างๆด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (statistical package for social science)

1. การหาค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ปัจจัยของชุมชน และศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. การหาค่าไคสแควร์ (chi square test) และใช้ค่าสถิติใต้ตารางเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่าอยู่ในระดับใด โดยกำหนดให้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยใช้สูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E}$$

χ^2 หมายถึง สัญลักษณ์ของไคสแควร์

\sum หมายถึง สัญลักษณ์แสดงถึงผลรวม

O หมายถึง ค่าที่เป็นจริง

E หมายถึง ค่าที่คาดหวัง

การจัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่าต่างๆของตัวแปรไว้ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ใช้ค่าเฉลี่ยของค่าความถี่ในการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเกณฑ์ไว้ดังนี้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.5 ครั้งต่อเดือน)

สูง หมายถึง การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ≥ 0.5 ครั้งต่อเดือน

ต่ำ หมายถึง การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร < 0.5 ครั้งต่อเดือน

2. ระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ใช้เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยรวม (เท่ากับร้อยละ 66.8) ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยของการมีศักยภาพของ

การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 53.5)

การกระจายรายได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 63.9)

การสร้างสภาพพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 82.8)

สูง หมายถึง มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร \geq ร้อยละ 66.8

ต่ำ หมายถึง มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร $<$ ร้อยละ 66.8

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษานานาชาติ ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือประกอบการสัมภาษณ์ โดยแบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปบ้านนาติน ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ปัจจัยของชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ บทบาทผู้นำของชุมชน และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 3 ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ และการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 5 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

ตอนที่ 6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาติน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปบ้านนาดิน

ตารางที่ 1 เพศ อายุ และศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ อายุ ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	70	52.2
หญิง	64	47.8
รวม	134	100.0
อายุ^{1/}		
ต่ำกว่า 20 ปี	17	12.7
20-34 ปี	32	23.9
35-49 ปี	60	44.8
50 ปีขึ้นไป	25	18.7
รวม	134	100.0
ศาสนา		
อิสลาม	132	98.5
พุทธ	2	1.5
รวม	134	100.0

^{1/}อายุน้อยที่สุด 15 ปี อายุมากที่สุด 66 ปี อายุเฉลี่ย 37.5 ปี

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.2 เป็นเพศชาย และร้อยละ 47.8 เป็นเพศหญิง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 44.8 มีอายุระหว่าง 35-39 ปี รองลงมาร้อยละ 23.9 มีอายุระหว่าง 20-34 ปี ร้อยละ 18.7 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และร้อยละ 12.7 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุดคือ 15 ปี อายุมากที่สุดคือ 66 ปี และมีอายุเฉลี่ย 37.5 ปี ด้านการนับถือศาสนาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98.5 นับถือศาสนาอิสลาม มีเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้นที่นับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ 2 ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา^{1/}		
ประถมศึกษา	47	35.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	23.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	16	11.9
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ปวส.	18	13.4
ปริญญาตรี	5	3.7
อยู่ในระหว่างการศึกษา	10	7.5
ไม่ได้ศึกษา	6	4.5
รวม	134	100.0
อาชีพ		
ทำสวน/ไร่/นา	61	45.5
รับจ้างทั่วไป	42	31.4
ทำงานในกลุ่มต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว	18	13.4
ค้าขาย	8	6.0
ประมง	3	2.2
ข้าราชการ	2	1.5
รวม	134	100.0
รายได้^{2/}		
ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน	16	11.9
1,000-3,000 บาทต่อเดือน	61	45.5
3,001-5,000 บาทต่อเดือน	39	29.1
5,001-7,000 บาทต่อเดือน	8	6.0
มากกว่า 7,000 บาทต่อเดือน	6	4.5
ไม่ระบุรายได้	4	3.0
รวม	134	100.0

^{1/} ระดับการศึกษาต่ำสุด ไม่ได้ศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี

^{2/} รายได้ต่ำสุด ไม่มีรายได้

รายได้สูงสุด 20,000 บาทต่อเดือน

รายได้เฉลี่ย 2,867.2 บาทต่อเดือน

จากตารางที่ 2 ในด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 35.1 จบการศึกษาในชั้นประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 23.9 จบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.4 จบการศึกษาในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 11.9 จบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 3.7 จบการศึกษาในชั้นปริญญาตรี นอกนั้นกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาร้อยละ 7.5 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำสุด คือ ไม่ได้ศึกษาร้อยละ 4.5 และมีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรี

สำหรับอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 45.5 ประกอบอาชีพด้านการทำสวน/ไร่/นา รองลงมาร้อยละ 31.4 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 13.4 ทำงานในกลุ่มต่างๆด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 6.0 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 2.2 ทำการประมง และร้อยละ 1.5 รับราชการ ตามลำดับ

ในส่วนของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 45.5 มีรายได้ 1,000-3,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 29.1 มีรายได้ 3,001-5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 11.9 ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 6.0 มีรายได้ 5,001-7,000 บาทต่อเดือน และร้อยละ 4.5 มีรายได้มากกว่า 7,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ รายได้ต่ำสุด คือ ไม่มีรายได้ รายได้สูงสุด คือ 20,000 บาทต่อเดือน และรายได้เฉลี่ย 2,867.2 บาทต่อเดือน ส่วนร้อยละ 3.0 ไม่ระบุรายได้

ตารางที่ 3 รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้จากการท่องเที่ยว^{1/}		
ต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน	66	49.2
500-1,500 บาทต่อเดือน	22	16.4
1,501-2,500 บาทต่อเดือน	19	14.2
2,501-3,500 บาทต่อเดือน	17	12.7
มากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน	10	7.5
รวม	134	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายได้จากการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่</u>		
ต่ำกว่า 15 ปี	28	20.9
15-30 ปี	34	25.4
มากกว่า 30 ปี	72	53.7
รวม	134	100.0
<u>การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม</u>		
เป็น	52	38.8
ไม่เป็น	82	61.2
รวม	134	100.0
<u>ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ</u>		
ไม่ได้	70	52.2
พอได้	57	42.5
ได้	7	5.2
รวม	134	100.0

- ^{1/} รายได้จากการท่องเที่ยวต่ำสุด ไม่มีรายได้
รายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 20,000 บาทต่อเดือน
รายได้เฉลี่ย 694 บาทต่อเดือน

จากตารางที่ 3 พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 49.2 มีรายได้จากการท่องเที่ยวต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 16.4 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 500-1,500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 14.2 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,501-2,500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 12.7 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 2,501-3,500 บาทต่อเดือน และร้อยละ 7.5 มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน

สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 53.7 อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 30 ปี รองลงมาร้อยละ 25.4 อาศัยอยู่ในพื้นที่ 15-30 ปี และร้อยละ 20.9 อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่า 15 ปี ตามลำดับ

ในส่วนของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มของตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.2 ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และร้อยละ 38.8 เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม

นอกจากนี้ ในด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.2 ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 42.5 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้ในระดับพอสื่อสารกันรู้เรื่อง และร้อยละ 7 ที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลของชุมชน

ตารางที่ 4 การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง

การรับรู้ข่าวสารด้านการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ความถี่ในการรับสื่อ(ครั้ง/เดือน)		จำนวน (คน)	ร้อยละ
	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง		
ไม่เคย			45	33.6
เคย			89	66.4
<u>สื่อ/ แหล่งข้อมูลข่าวสาร ^{1/}</u>				
โทรทัศน์	54	22	76	56.7
วิทยุ	30	8	38	28.4
นสพ./วารสาร/จุลสาร	20	9	29	21.6
กลุ่ม/ชมรมการท่องเที่ยว	25	1	26	19.4
เจ้าหน้าที่รัฐ	23	-	23	17.2

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ความถี่ในการรับสื่อเฉลี่ย 0.5 ครั้งต่อเดือน

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.4 ได้เคยรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และร้อยละ 33.6 ไม่เคยรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และในกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับรู้ข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.2 รับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในระดับความถี่ 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 20.8 รับรู้ข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน และความถี่ในการรับสื่อเฉลี่ยโดยเฉลี่ย 2 เดือนต่อครั้ง

สำหรับสื่อหรือแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชากรตัวอย่างได้รับรู้มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุ หนังสือพิมพ์หรือวารสาร จุลสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มหรือชมรมการท่องเที่ยว และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง

N = 134		
การฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	99	73.9
เคย	35	26.1
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม^{1/}		
สหกรณ์จังหวัดกระบี่	23	17.2
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	22	16.4
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	12	9.0
กรมส่งเสริมการเกษตร	6	4.5
กิจกรรมการฝึกอบรม^{2/}		
การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	13	9.7
การออกแบบ/พัฒนาผ้าบาติก	12	9.0
การจัดการท่องเที่ยวชุมชนและพักกับชาวบ้าน	9	6.7
การจัดรูปแบบสวน/ไร่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชม	9	6.7
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน	5	3.7

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.9 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีเพียงร้อยละ 26.1 เท่านั้นที่เคยได้รับการฝึกอบรม สำหรับหน่วยงานที่ให้การฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ สหกรณ์จังหวัดกระบี่ รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกรมส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

ในด้านกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า กิจกรรมที่ได้จัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือกิจกรรมการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว รองลงมาคือ การออกแบบและพัฒนาผ้าบาติก การจัดการท่องเที่ยวชุมชนและการพักกับชาวบ้าน (home stay) การจัดรูปแบบสวน ไร่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น

N = 134		
การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีส่วนร่วม	41	30.6
มีส่วนร่วม	93	69.4
กิจกรรม/ลักษณะงานขององค์กรท้องถิ่น ^{1/}		
การพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน	78	58.2
การจัดตั้งกลุ่มต่างๆด้านการท่องเที่ยว	19	14.2
การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	14	10.4
การจัดงบประมาณช่วยเหลือกิจกรรมการท่องเที่ยว	10	7.5

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.4 รับประทานและยอมรับว่าองค์กรท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล นั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน และร้อยละ 30.6 ไม่รับประทานและไม่เคยได้รับความร่วมมือหรือมีส่วนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

สำหรับกิจกรรมหรือลักษณะงานขององค์กรท้องถิ่นที่กลุ่มตัวอย่างรับประทานและเคยได้รับการส่งเสริมมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน รองลงมาคือ การจัดตั้งกลุ่มต่างๆด้านการท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดงบประมาณช่วยเหลือกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 7 บทบาทผู้นำของชุมชน

N = 134		
บทบาทผู้นำของชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยว		
ไม่เคย	53	39.6
เคย	81	60.4
การให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว		
มาก	22	16.4
ปานกลาง	86	64.2
น้อย	15	11.2
ไม่ให้อิสระ	11	8.2

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้นำของชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 60.4 เคยได้รับคำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน รองผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และร้อยละ 39.6 ไม่เคยได้รับคำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวจากผู้นำชุมชน

สำหรับการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวที่ผู้นำชุมชนมีให้แก่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.2 ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ร้อยละ 16.4 ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวมาก และร้อยละ 11.2 ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพน้อย ส่วนร้อยละ 8.2 เห็นว่า ไม่ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 8 การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

N = 134		
การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	61	45.5
เคย	73	54.5
<u>กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ^{1/}</u>		
การฝึกอบรม	54	40.3
การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมด้านการท่องเที่ยว	40	29.9
การตลาด	13	9.7
การลงทุน	5	3.7

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.5 ได้เคยมีการติดต่อประสานงานช่วยเหลือ สนับสนุนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ส่วนร้อยละ 45.5 ไม่เคยติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเลย

สำหรับกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ การฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมด้านการท่องเที่ยว ด้านการตลาดและด้านการลงทุน ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

N = 134		
ความสามารถของชุมชนในการรองรับ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชุมชนเคยมีการกำหนดมาตรการด้านการท่องเที่ยวของตนเอง		
ไม่เคย	55	41.0
เคย	79	59.0
ชุมชนมีการกำหนดมาตรการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตนเอง^{1/}		
กำหนดจุดขายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว	46	34.3
กำหนดประเภท/รูปแบบ/ลักษณะการท่องเที่ยว	36	26.9
กำหนดมาตรการ/กฎ ไม่ให้มีการทำลายทรัพยากร	23	17.2
กำหนดกฎระเบียบการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว	22	16.4
กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกิจกรรม	13	9.7
ชุมชนมีความสามารถในการประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยว^{2/}		
เที่ยวชมทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ	112	83.6
กิจกรรมผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว/ปาล์มน้ำมัน	84	62.7
กิจกรรมผ้าบาติก	59	44.0
กิจกรรมทางการเกษตร	49	36.6
กิจกรรมการพักอยู่กับชาวบ้าน (home stay)	40	29.9
กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพารา	38	28.4

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.0 ได้เคยมีการร่วมกันกำหนด มาตรการด้านการท่องเที่ยวของตนเอง และร้อยละ 41.0 ไม่เคยได้กำหนดมาตรการด้านการ ท่องเที่ยว สำหรับมาตรการด้านการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดมากที่สุด ได้แก่ การ กำหนดจุดขายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ การกำหนดประเภทหรือรูปแบบหรือลักษณะ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน การกำหนดกฎหรือมาตรการไม่ให้มีการทำลายทรัพยากร การกำหนดกฎระเบียบการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีของ ศาสนาอิสลาม และการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดขึ้น ตาม ลำดับ

ในด้านความสามารถในการประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดได้แก่ การเที่ยวชมธรรมชาติต่างๆในชุมชน รองลงมาคือ กิจกรรมผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวและปาล์มน้ำมัน กิจกรรมผ้าบาติก กิจกรรม

ทางการเกษตรของชุมชน กิจกรรมการพักอยู่กับชาวบ้าน (home stay) และกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพารา ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืน

ตารางที่ 10 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

N = 134

ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ^{1/}	มีศักยภาพ		ไม่มีศักยภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การพยายามนำวัตถุดิบธรรมชาติที่มีในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์	130	97.0	4	3.0
การแนะนำ ให้ข้อมูล/ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน	128	95.5	6	4.5
การวางแผนและปรับปรุงพื้นที่ทางการเกษตร	97	72.4	37	27.6
การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมเพื่อรักษาสีเขียว	97	72.4	37	27.6
การบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่	68	50.7	66	49.3
การรักษาความสะอาด/การจัดเก็บขยะ	60	44.8	74	55.2
การแบ่งหน้าที่ดูแลสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม	59	44.0	75	56.0
การวางกฎเกณฑ์เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน	56	41.8	78	58.2
ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน	48	35.8	86	64.2
การวางกฎเกณฑ์เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมสำหรับนักท่องเที่ยว	46	34.3	88	65.7
การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด	39	29.1	95	70.9
การสำรวจผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน	32	23.9	102	76.1

^{1/} ค่าเฉลี่ยมีศักยภาพ ร้อยละ 53.5 ค่าเฉลี่ยไม่มีศักยภาพ ร้อยละ 46.5

จากตารางที่ 10 พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการพยายามนำวัตถุดิบธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ถึงร้อยละ 97.0 รองลงมา ได้แก่ การแนะนำให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนถึงร้อยละ 95.5 การวางแผนและปรับปรุงพื้นที่ทางการเกษตร การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมเพื่อรักษาสีเขียว การบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การรักษาความสะอาด/การจัดเก็บขยะ การแบ่งหน้าที่ดูแลสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม การวางกฎเกณฑ์เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน การวางกฎเกณฑ์เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมสำหรับนักท่องเที่ยว การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และการสำรวจผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนมีศักยภาพมีศักยภาพต่ำที่สุดคือ ร้อยละ 23.9 สำหรับค่าเฉลี่ยทั้งหมดของศักยภาพชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเท่ากับร้อยละ 53.5 และค่าเฉลี่ยของการไม่มีศักยภาพเท่ากับร้อยละ 46.5

ตารางที่ 11 การกระจายรายได้

N = 134

ศักยภาพของชุมชนในการกระจายรายได้ ^{1/}	มีศักยภาพ		ไม่มีศักยภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดัดแปลงวัสดุพื้นบ้านเป็นสินค้าที่ระลึก	123	91.8	11	8.2
การแนะนำให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าที่ผลิตในชุมชน	114	85.1	20	14.9
การประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่เกิดขึ้นในชุมชน	114	85.1	20	14.9
การกระจายรายได้สู่กลุ่มต่างๆในชุมชน	111	82.8	23	17.2
การจ้างงานของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น	107	79.9	27	20.1
รายได้ของคนในชุมชนที่ได้จากการท่องเที่ยว	105	78.4	29	21.6
การกระจายรายได้ไปสู่ร้านค้า/ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์	89	66.4	45	33.6
ผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน	83	61.9	51	38.1
ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม	53	39.6	81	60.4
การปรึกษาร่วมกลุ่มเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน	49	36.6	83	63.4
การกระจายรายได้สู่ภาคเกษตร	45	33.6	89	66.4
การนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชน	35	26.1	99	73.9

^{1/} ค่าเฉลี่ยมีศักยภาพ ร้อยละ 63.9 ค่าเฉลี่ยไม่มีศักยภาพ ร้อยละ 36.1

จากตารางที่ 11 พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการดัดแปลงวัสดุพื้นบ้านเป็นสินค้าที่ระลึกมากที่สุด ถึงร้อยละ 91.8 รองลงมาได้แก่ การแนะนำให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าที่ผลิตในชุมชน ร้อยละ 85.1 การประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่เกิดขึ้นในชุมชน การกระจายรายได้สู่กลุ่มต่างๆในชุมชน การจ้างงานของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น รายได้ของคนในชุมชนที่ได้จากการท่องเที่ยว การกระจายรายได้ไปสู่ร้านค้า/ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม การปรึกษาร่วมกลุ่มเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน การกระจายรายได้สู่ภาคเกษตร และศักยภาพในการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชนต่ำที่สุด ร้อยละ 26.1 สำหรับค่าเฉลี่ยทั้งหมดของศักยภาพชุมชนในการกระจายรายได้เท่ากับร้อยละ 63.9 และค่าเฉลี่ยของการไม่มีศักยภาพเท่ากับร้อยละ 36.1

ตารางที่ 12 การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

N = 134

ศักยภาพของชุมชนในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ^{1/}	มีศักยภาพ		ไม่มีศักยภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชน	133	99.3	1	0.7
การดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	132	98.5	2	1.5
การยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	130	97.0	4	3.0
การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน	128	95.5	6	4.5
การดูแลเรื่องทรัพย์สินที่สูญหายของนักท่องเที่ยว	126	94.0	8	6.0
การให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตรที่นักท่องเที่ยวสนใจได้	120	89.6	14	10.4
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นจุดดึงดูดความสนใจ	120	89.6	14	10.4
การสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนอีกครั้ง	117	87.3	17	12.7
การปรับปรุงกิจกรรม/รูปแบบของสินค้าเพื่อดึงดูดใจ	113	84.3	21	15.7
การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	87	64.9	47	35.1
การอำนวยความสะดวกด้านที่พัก/สุขา/ถังขยะ	63	47.0	71	53.0
การจัดทำจุดพำนัก/ป้ายเพื่อบอกเส้นทางนักท่องเที่ยว	62	46.3	72	53.7

^{1/} ค่าเฉลี่ยมีศักยภาพ ร้อยละ 82.8 ค่าเฉลี่ยไม่มีศักยภาพ ร้อยละ 17.2

จากตารางที่ 12 พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชน มากที่สุดถึงร้อยละ 99.3 รองลงมาคือ การดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ถึงร้อยละ 98.5 การยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน การดูแลเรื่องทรัพย์สินที่สูญหายของนักท่องเที่ยว การให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตรที่นักท่องเที่ยวสนใจได้ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นจุดดึงดูดความสนใจ การสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนอีกครั้ง การปรับปรุงกิจกรรม/รูปแบบของสินค้าเพื่อดึงดูดใจ การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การอำนวยความสะดวกด้านที่พัก/สุขา/ถังขยะ และศักยภาพในการจัดทำจุดพำนัก/ป้ายเพื่อบอกเส้นทางนักท่องเที่ยวต่ำที่สุด ร้อยละ 46.3 สำหรับค่าเฉลี่ยทั้งหมดของศักยภาพชุมชนในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว เท่ากับร้อยละ 82.8 และค่าเฉลี่ยของการไม่มีศักยภาพเท่ากับร้อยละ 17.2

ตารางที่ 13 ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร	ค่าเฉลี่ยมีศักยภาพ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ยไม่มีศักยภาพ (ร้อยละ)
การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	53.5	46.5
การกระจายรายได้	63.9	36.1
การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว	82.8	17.2
ค่าเฉลี่ยรวม (ร้อยละ)	66.8	33.2

จากตารางที่ 10, 11, 12 สามารถนำมาสรุปเป็นตารางที่ 13 ได้ว่า ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 66.8 โดยศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 82.8 รองลงมาคือศักยภาพในการกระจายรายได้ร้อยละ 63.9 และศักยภาพในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 53.5 ตามลำดับ สำหรับค่าเฉลี่ยรวมของการไม่มีศักยภาพเท่ากับร้อยละ 33.2 จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของการมีศักยภาพของกลุ่มตัวอย่างนั้น มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของการไม่มีศักยภาพในทั้ง 3 ด้าน

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านนาดินมีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศักยภาพในการกระจายรายได้ และศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ ซึ่งการที่ชุมชนมีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสูงนั้น เป็นเพราะว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้คุ้นเคยกับการพบปะพูดคุย และต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มักจะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดความเคยชินที่จะทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งการแสดงความเป็นมิตรและให้ความอบอุ่นใจแก่นักท่องเที่ยวนั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวได้ อีกทั้งการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆทางการท่องเที่ยวในชุมชนก็ได้พยายามปรับปรุงกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการให้บริการของตนเพื่อที่จะให้สินค้าและบริการของตนนั้นมีความน่าสนใจอยู่เสมอ อีกทั้งในชุมชนได้มีการบอกต่อกันเองระหว่างญาติมิตรและเพื่อนบ้านให้ช่วยกันสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัยในชุมชน จึงทำให้ชุมชนนี้มีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสูง ส่วนศักยภาพในการกระจายรายได้นั้น ชุมชนได้มีการรวมกลุ่มและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมกิจกรรมใด ชาวบ้านก็จะแนะนำกิจกรรมอื่นๆที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวทราบเพิ่มเติม จึงทำให้กลุ่มอื่นๆมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย แต่เนื่องจากชาวบ้านยังมองข้ามจุดขายซึ่งเป็นกิจกรรมการเกษตรของตน จึงทำให้รายได้ที่ไปสู่ภาคเกษตรในชุมชนยังไม่ดีเท่าที่ควร และชุมชนเองยังไม่มีเม็ดเงินรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวมารวมกันพัฒนาและปรับปรุง

ชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในภาพรวมทั้งหมด ดังนั้น จึงทำให้ศักยภาพของชุมชนในการกระจายรายได้อยู่ในระดับกลางๆ สำหรับศักยภาพชุมชนในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีน้อยที่สุดนั้น เป็นเพราะว่า ชาวบ้านยังเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนยังมีเหลืออยู่มาก จึงนำมาใช้อย่างเต็มที่ และไม่มีมาตรการใดๆ มารองรับ รวมถึงยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมน้อย

ตารางที่ 14 ระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	57	42.5
ต่ำ	77	57.5
รวม	134	100.0

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.5 มีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูง และร้อยละ 57.5 มีระดับศักยภาพต่ำ กล่าวคือ กลุ่มที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงจะมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มที่มีศักยภาพต่ำเพียงเล็กน้อย

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีระดับศักยภาพสูงมีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มที่มีระดับศักยภาพต่ำ ทั้งนี้ อาจแสดงให้เห็นว่า ประชากรในชุมชนมีทั้งที่คนให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตน ได้รับผลตอบแทนจากการท่องเที่ยว และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้ อยู่ในอัตราใกล้เคียงกันกับประชากรที่ความสามารถในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อย อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีทั้งผู้ที่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเลย มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ดังนั้น ผลที่ได้จึงสามารถที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการที่จะพยายามส่งเสริมให้กลุ่มประชากรที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของชุมชนกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (chi square test) โดยพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น

การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จากการหาค่าเฉลี่ยของค่าความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร คือ กลุ่มที่มีความถี่ในการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูง จำนวน 47 คน และกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารต่ำ จำนวน 87 คน

การฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมจำนวน 35 คน และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม จำนวน 99 คน

การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยได้รับความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่น จำนวน 93 คน และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่น จำนวน 41 คน

การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยมีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 73 คน และกลุ่มที่ไม่เคยได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 61 คน

บทบาทผู้นำของชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษา 2 ส่วน ส่วนแรกคือ การให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยได้รับคำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากผู้นำชุมชน มีจำนวน 81 คน และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับคำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากผู้นำชุมชน จำนวน 53 คน ส่วนที่ 2 คือ การให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว มีจำนวน 123 คน และกลุ่มที่ไม่ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว จำนวน 11 คน

ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยได้กำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวของชุมชน มีจำนวน 79 คน และกลุ่มที่ไม่เคยได้กำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวของชุมชน จำนวน 55 คน

ตัวแปรตาม

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงจำนวน 57 คน และกลุ่มที่มีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่ำ จำนวน 77 คน

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	การรับรู้ข่าวสาร		จำนวน	χ^2	P
	ต่ำ	สูง			
ระดับต่ำ	40 (29.8)	17 (12.7)	57 (42.5)	1.201	0.273
ระดับสูง	47 (35.1)	30 (22.4)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	87 (64.9)	47 (35.1)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 15 พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ที่มีความดีในการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงหรือต่ำ ระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่ได้สูงหรือต่ำตามไปด้วย

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	การฝึกอบรม		จำนวน	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ระดับต่ำ	42 (31.3)	15 (11.2)	57 (42.5)	0.002	0.964
ระดับสูง	57 (42.6)	20 (14.9)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	99 (73.9)	35 (26.1)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 16 พบว่า การฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาหรือไม่ก็ตาม ระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ได้สูงหรือต่ำตามไปด้วย

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น		จำนวน	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ระดับต่ำ	19 (14.2)	38 (28.3)	57 (42.5)	0.350	0.554
ระดับสูง	22 (16.4)	55 (41.1)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	41 (30.6)	93 (69.4)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 17 พบว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่ากลุ่มชุมชนผู้ที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรท้องถิ่นอื่นๆ และกลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับความร่วมมือก็ตาม ระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่ได้มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ		จำนวน	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ระดับต่ำ	29 (21.6)	28 (20.9)	57 (42.5)	1.147	0.284
ระดับสูง	32 (23.9)	45 (33.6)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	61 (45.5)	73 (54.5)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 18 พบว่า การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ที่เคยได้ติดต่อประสานงาน หรือได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่ไม่เคยได้ติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่ได้สูงหรือต่ำตามไปด้วย

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	บทบาทผู้นำของชุมชน (การให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร)		จำนวน	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ระดับต่ำ	27 (20.1)	30 (22.4)	57 (42.5)	3.877	0.051
ระดับสูง	26 (19.4)	51 (38.1)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	53 (39.6)	81 (60.4)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 19 พบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวจากผู้นำชุมชน จะมีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับคำปรึกษาและช่วยเหลือด้านการท่องเที่ยวจากผู้นำชุมชน

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	บทบาทผู้นำของชุมชน (การให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว)		จำนวน	χ^2	P
	ไม่ให้อิสระ	ให้อิสระ			
ระดับต่ำ	5 (3.7)	52 (38.8)	57 (42.5)	0.042	0.838
ระดับสูง	6 (4.5)	71 (53.0)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	11 (8.2)	123 (91.8)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 20 พบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ที่ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวจากผู้นำชุมชน และผู้ที่ไม่ได้รับอิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว ระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่ได้สูงหรือต่ำตามไปด้วย

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ความสามารถของชุมชนในการกำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		จำนวน	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ระดับต่ำ	28 (20.9)	29 (21.6)	57 (42.5)	2.675	0.102
ระดับสูง	27 (20.1)	50 (37.4)	77 (57.5)		
รวม (ร้อยละ)	55 (41.0)	79 (59.0)	134 (100.0)		

$$\chi^2_{.05} = 3.841, df = 1$$

จากตารางที่ 21 พบว่า ความสามารถของชุมชนในการกำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ที่ได้เคยกำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับผู้ที่ไม่เคยได้กำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 สรุปปัจจัยของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

ปัจจัยของชุมชน ^{1/}	ศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน
การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1.201
การฝึกอบรม	0.002
การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น	0.350
การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	1.147
บทบาทผู้นำของชุมชน	
● ด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.877*
● ด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว	0.042
ความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.675

^{1/} หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม สรุปได้ว่า ปัจจัยของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนมีเพียงปัจจัยเดียว คือ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนปัจจัยของชุมชนด้านอื่นๆ อันได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 5 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

ตารางที่ 23 สภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

N = 134		
สภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ^{1/}	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระบบน้ำประปาไม่ดีพอ/ขาดแคลนน้ำ	38	28.3
ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	21	15.7
การติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้น้อย	19	14.2
ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในชุมชน	15	11.2
การจัดการด้านความสะอาด/การจัดเก็บขยะไม่ดีพอ	14	10.5
ขาดการวางแผนการท่องเที่ยวในระยะยาว	9	6.7
ไม่ตอบ	91	68.0

^{1/} เป็นคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างตอบไม่ครบทุกคน/ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 23 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 28.3 ได้ระบุสภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านระบบน้ำประปาของชุมชนที่ไม่ดีพอ ไหลบ้างไม่ไหลบ้าง ไม่สามารถรองรับความต้องการของชุมชนได้เพียงพอและในฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำมากเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร ปัญหารองลงมา ร้อยละ 15.7 ระบุว่าคือ ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้น้อย ร้อยละ 14.2 ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในชุมชน ร้อยละ 11.2 ปัญหาด้านการจัดการด้านความสะอาดและการจัดเก็บขยะยังไม่ดีพอ ร้อยละ 10.5 และปัญหาด้านการขาดการวางแผนการท่องเที่ยวในระยะยาว ร้อยละ 6.7 นอกจากนั้นยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น มีนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินในชุมชนเพื่อสร้างที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวและซื้อไม้ในป่าของชุมชน ปัญหาของการรวมกลุ่มที่ยังขาดการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่น ปัญหาราคาสินค้าอุปโภค บริโภคในชุมชนมีราคาสูงขึ้น เป็นต้น และในการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ไม่ตอบ ร้อยละ 68

ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของชุมชน

N = 134

ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน ^{1/}	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	31	23.1
พัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	25	18.7
สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน	20	15.0
ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน	18	13.4
ควรกำหนดกฎ/มาตรการด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน	11	8.2
มีการติดตามและประเมินผลกระทบอย่างต่อเนื่อง	5	3.7
ไม่ตอบ	98	73.1

^{1/} เป็นคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างตอบไม่ครบทุกคน/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 24 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนมากที่สุดร้อยละ 23.1 คือ รณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รองลงมาร้อยละ 18.7 คือการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 15.0 ควรสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชนรวมถึงวิถีชีวิตของชุมชนไว้ เช่น การเลี้ยงควายเพื่อใช้ทำนา การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีทางศาสนา เป็นต้น ร้อยละ 13.4 ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น ร้อยละ 8.2 เห็นว่าควรกำหนดกฎหรือมาตรการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนให้ชัดเจนและมีความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อที่จะได้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน และร้อยละ 3.7 เห็นว่า ควรมีการติดตามและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมีความคิดเห็นอื่นๆอีกมากมาย เช่น ควรจัดทำเส้นทางเดินชมธรรมชาติเพื่อมิให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีระบบการจัดการขยะ ควรปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ อีกทั้งวางแผนทรัพยากรอันมีค่าในท้องถิ่นของตน นอกจากนั้นยังมีข้อเสนอแนะในด้านการจัดสถานที่ในชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว เช่น มีศูนย์ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว จัดทำแผนที่หรือป้ายบอกทางแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น และในการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ที่ไม่ตอบร้อยละ 73.1

ตอนที่ 6 ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาติน

1. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่

“สำหรับ ททท. มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ ผลักดันงบประมาณไปให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาศูนย์ จัดรูปแบบให้กลมกลืนและจัดภูมิทัศน์ให้เกิดขึ้นในชุมชน และผลักดันด้านการตลาดให้เกิดขึ้น และได้มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวของบ้านนาตินไปเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2545 ”

การประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ “มีหน่วยงานที่ได้ร่วมงานกับ ททท. คือ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มาช่วยในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดสถานที่ในการจัดการฝึกอบรม เป็นต้น” ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน “ภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนบ้านนาติน ยังขาดการจัดการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหรือจุดขายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและมีความเข้าใจที่ตรงกันของทุกฝ่าย เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานไม่มีการมาประสานกับชุมชนเท่าที่ควร”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน “ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ผู้นำชุมชน และมีความมองเห็นผลที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนในมิติอื่น ๆ เช่น ด้านสังคม วิถีชีวิต ด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบต่างๆที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน และชาวบ้านเองต้องมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากร เช่น ต้นไม้ ของตนเองก่อน จึงจะไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรเกิดขึ้น” (ธีรวิทย์, 2545)

2. หัวหน้าชุดปฏิบัติการสายตรวจ ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่

“ภารกิจหลักของตำรวจท่องเที่ยว คือรักษาความสงบ และปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบเหตุหรือร้องเรียนต่าง ๆ ในส่วนของบ้านนาตินเพิ่งเริ่มจัดกิจกรรม เท่าที่ผ่านมายังไม่มีเหตุการณ์หรือความไม่ปลอดภัยใดๆเกิดขึ้น เหตุการณ์ทั่วไปปกติ และเรียบร้อยดี สำหรับการจัด home stay ให้นักท่องเที่ยวมาพักก็ไม่มีอันตรายอะไร เพราะมีการจัดตรวจตราดูแล และมีป้อมยามอำนวยการคอยรับแจ้งอยู่ตลอดเวลา สำหรับกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านนาตินนั้น เพิ่งจะเริ่มต้นยังไม่ค่อยมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เท่ามากนัก” (สมศักดิ์, 2545)

3. เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่

“เจ้าหน้าที่เกษตรจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้ชาวบ้านในการกำหนดรูปแบบและการดำเนินงานท่องเที่ยว และเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ททท. อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มและสถาบันเกษตรกร รวมถึงประสานงานกับ อบจ. เรื่องการให้ติดต่อสถานที่จัดกิจกรรม และการฝึกอบรมต่างๆ”

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน “หลายฝ่ายยังมองข้ามจุดเล็ก ๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นจุดขายที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการได้ช่วยเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือร่วมทำกิจกรรมทางการเกษตร เช่น การเก็บเกี่ยว สับปะรด การเก็บเงาะ การกรีดยาง เป็นต้น และการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการทำด้วยมือบางครั้งก็ผลิตได้ไม่ทันต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้ขาดความต่อเนื่อง”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน “ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ เช่น อบต. อบจ. ททท. ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มและสถาบันเกษตรกรให้มากขึ้น และให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของตน และมีแผนในการติดตามประเมินผลการทำงานด้วย” (สุรพนธ์, 2545)

4. ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

“ในส่วนของอบต. ไม่ได้เข้าไปดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัว เป็นเพียงที่เลี้ยงคอยดูแล โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดเอง แต่ได้จัดการด้านไฟฟ้า ตัดถนน และการแก้ไขปัญหาสาธารณูปโภคพื้นฐานตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน ได้ประสานงานกับหน่วยงานเอกชนอื่นๆ เพื่อของบประมาณในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ในอนาคตอันใกล้นี้ ได้ผลักดันให้มีศูนย์แสดงสินค้าจังหวัดและภูมิภาคอันดามัน อยู่ในหมู่ที่ 1 บ้านช่องพลี ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางที่จะให้ชาวบ้านนำสินค้าการเกษตรและสินค้าชุมชนอื่นๆ ในตำบลอ่าวนางมาวางจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ต่อไป”

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน “การประสานงานและช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มต่อกกลุ่มยังไม่ดีเท่าที่ควร ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่มีความหมายมารองรับ การกำจัดขยะยังทำได้ไม่ดี ไม่มีการจัดการผังเมืองที่เหมาะสม และการจัดการท่องเที่ยวของบ้านนาดินยังมีการดำเนินงานไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน “ควรมีการจัดแบ่งเขตในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชน มีการจัดผังเมืองที่รองรับการท่องเที่ยว ประสานความร่วมมือจากทุกหน่วยงานให้ร่วมดูแล และให้รักษากฎระเบียบที่มีอย่างเคร่งครัด” (พันคำ, 2545)

5. โต๊ะอิหม่าม ประจำมัสยิดบ้านคลองแห้ง ตำบลอ่าวนาง จ.กระบี่

“หลักคำสอนจะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ การคิดอ่าน และให้คงเอกลักษณ์ต่างๆไว้ เช่น การแต่งกายตามแบบชาวมุสลิม การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ก็มีที่เริ่มหย่อนด้านการแต่งกายไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงยึดมั่นดีอยู่”

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน “มีชาวบ้านจากที่อื่นย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น เริ่มมีปัญหาความแออัด มีบ้านเช่ามากขึ้นและมีการส่งเสียงดังและเปิดเพลงรบกวนบ้านเรือนใกล้เคียง จากเดิมที่ชุมชนมีชีวิตที่สงบเงียบ”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน “ให้ชาวบ้านร่วมใจกันดูแลสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ยึดเข้มแข็งไม่สันทกทายนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ช่วยดูแลจัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย และปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว” (สา, 2545)

6. ประธานกองทุนหมู่บ้านและประธานชมรมโฮมสเตย์บ้านนาตื้น

“ได้ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด พานิชย์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด พัฒนาชุมชน การศึกษาออกโรงเรียน กรมการค้าภายใน อบต. เป็นต้น และในอนาคตกำลังมีการติดต่อกับหน่วยงานเอกชนต่างๆเข้ามาร่วมในเชิงอนุรักษ์”

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน “ยังขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อที่จะจัดการด้านผลผลิตทางการเกษตร การสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านได้ และชุมชนยังมองไม่เห็นจุดขายของตนเองและยังไม่มีแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน “ต้องให้ชาวบ้านได้มองเห็นข้อดีของชุมชนตนเอง อาจจะมีการจัดให้ชาวบ้านไปดูงานการท่องเที่ยว

เชิงเกษตรในพื้นที่อื่น เช่น บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะเป็นการจุดประกายให้ชาวบ้านคิดและมองเห็นว่าชุมชนของตนมีข้อดี และมีทรัพยากรที่มีค่าควรแก่การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด นอกจากนั้น ผู้นำเองต้องมีความรู้และปฏิบัติงานได้จริงเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม การทำงานจะต้องทำแบบหน้ากระดาน คือ ทำงานไปพร้อมๆกันทุกฝ่ายจะเกิดการพัฒนาที่ถาวรและยั่งยืนได้” (บัญชา, 2545)

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของบ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ปรากฏว่า

ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านนาตินมีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมาก และนับถือศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด ซึ่งมีวิถีชีวิตและประเพณีตามแบบของชาวมุสลิม มีผู้นำทางศาสนาที่เรียกว่า “โต๊ะอิหม่าม” จะเป็นผู้ที่ค่อนข้างมีบทบาทในด้านความคิดและการปฏิบัติตนของคนในชุมชน จะเห็นว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านจะใช้ภาษาอังกฤษไม่ได้ แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่าชาวบ้านก็สามารถใช้ภาษามือช่วยในการสื่อสารได้

ในส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นยังไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นเพราะว่าชุมชนบ้านนาตินเพิ่งจะเริ่มดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัด home stay การจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยมากชาวบ้านจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่ม เพราะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น บ้างก็ถือเป็นอาชีพเสริมจากงานหลักที่ทำอยู่ นอกจากนั้นยังมีผลให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มด้วย

ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะเห็นว่า ชุมชนมีศักยภาพในการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงมาก แต่ไม่ได้ใช้ทรัพยากรนั้นอย่างประหยัด และไม่มีการสำรวจถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะชาวบ้านเห็นว่าชุมชนยังมีทรัพยากรธรรมชาติอีกมากมายและยังไม่ได้ประสบกับภาวะขาดแคลนวัตถุดิบ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่มีการมารองรับ

การรับรู้ข่าวสารไม่มีผลกับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาสุทิตย์ ออบอูน (2541) ที่พบว่า “การรับรู้ข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” และ “การรับรู้ข่าวสารไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสื่อเพียง

ประเภทเดียว ย่อมไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขณะเดียวกันการใช้สื่อหลายสื่อแบบผสมผสานจะทำให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้อย่างรวดเร็ว” เตือนรัตน์ (อ้างถึงในพระมหาสุทิตย, 2541: 88) การรับรู้ผ่านสื่อของชาวบ้าน นิยมดูโทรทัศน์เพราะรับรู้ได้ทั้งภาพและเสียง และในชุมชนมีโทรทัศน์กันเกือบทุกหลังคาเรือน

ส่วนการฝึกอบรมในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ส่วนใหญ่การอบรมจะเป็นในรูปแบบของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว จากไม้ ผ้าบาติก โดยไม่เป็นรูปแบบการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง และไม่ได้เน้นในเรื่องของการเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง สำหรับหน่วยงานที่เข้ามาให้คำแนะนำและจัดฝึกอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานในจังหวัดกระบี่เอง เช่น สหกรณ์จังหวัดกระบี่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกระบี่ สำนักงานเกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอพัฒนาชุมชน เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาสุทิตย อบอุ่น (2541) ที่พบว่า “การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” โดยมากองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะเข้ามาปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งเป็น ถนน ไฟฟ้า แต่ในด้านระบบการประชาสัมพันธ์ของชุมชน ยังมีปัญหาอยู่บ้างซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นก็ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านได้สอบถาม หรือขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชนโดยตรง ซึ่งมีความสะดวกและเป็นกันเองมากกว่า โดยมากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการรักษาความปลอดภัยของชุมชนได้มีหน่วยงานของตำรวจท้องถิ่นและตำรวจท่องเที่ยวมาคอยดูแลรักษาความสงบในพื้นที่ ซึ่งโดยภาพรวมของพื้นที่บ้านนาตาค่อนข้างปลอดภัย และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวที่บ้านนาตาก็มิได้มีความหวาดกลัว หรือเป็นกังวลในเรื่องความปลอดภัย และจากผลการศึกษาในด้านศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว จะเห็นว่า ชุมชนมีศักยภาพในการดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวสูงมาก ถึงร้อยละ 98.5 ซึ่งมีผลให้ชุมชนมีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสูงด้วย

ด้านบทบาทผู้นำของชุมชน จะเห็นว่าบทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะผู้นำชุมชนบ้านนาตีนก็เป็นผู้นำในด้านการท่องเที่ยวและมีข้อมูลด้านการท่องเที่ยวอยู่ด้วย และศูนย์รวมผลผลิตและวางจำหน่ายของกลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่บ้านของผู้นำ ฉะนั้นผู้ที่มาติดต่อขอคำแนะนำหรือขอข้อมูลจากผู้นำชุมชนก็จะได้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้มีความรู้และเข้าใจการท่องเที่ยวซึ่งมีผลให้มีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงขึ้นด้วย

ด้านความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (2541) ที่พบว่า “สมรรถนะของชุมชนในการกำหนดการรองรับทางการท่องเที่ยวด้านกายภาพไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ทั้งนี้เป็นเพราะเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชาวบ้านยังเป็นเรื่องที่ใหม่ และยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเท่าที่ควร จึงยังไม่สามารถกำหนดมาตรการเพื่อมารองรับการท่องเที่ยวได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของบ้านนาติน โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านนาติน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ จำนวน 134 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงอยู่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 35-49 ปี และโดยมากเป็นคนในพื้นที่เองซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านนาตินมาดั้งเดิม และนับถือศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด คือร้อยละ 98.5 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด ด้านการประกอบอาชีพกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพด้านการเกษตรคือ ทำสวน ทำไร่ และทำนา ถึงร้อยละ 45.5 และมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3,001-5,000 บาทต่อเดือน นอกจากนั้นรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประมาณ 500 บาทต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มก็สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.2 ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารได้

ปัจจัยของชุมชนที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างได้มีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อย โดยเฉลี่ยประมาณ 2 เดือนต่อครั้ง และโทรทัศน์ก็เป็นแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการรับสื่อมากที่สุดถึงร้อยละ 56.7 ในด้านการได้รับการฝึกอบรมในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น มีแค่ร้อยละ 26.1 เท่านั้นที่ได้รับการฝึกอบรม โดยหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมและสนับสนุนมากที่สุดคือ สหกรณ์จังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกระบี่ เป็นต้น และกิจกรรมที่ได้จัดฝึกอบรมให้กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

สำหรับการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น โดยมากองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะให้การสนับสนุนในด้านการพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ถนน ในส่วนของ

บทบาทผู้นำชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อกลุ่มตัวอย่าง ถึงร้อยละ 60.4 และในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.2 และมีที่ไม่ได้รับอิสระร้อยละ 8.2

ในส่วนของการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 54.5 จะเคยได้รับคำแนะนำหรือสนับสนุนในเรื่องของการท่องเที่ยวจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน ได้แก่ การฝึกอบรม การจัดตั้งกลุ่ม ด้านการตลาดและการลงทุน

สำหรับความสามารถของกลุ่มตัวอย่างได้เคยกำหนดมาตรการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด คือ การกำหนดจุดขายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว และกิจกรรมที่ชุมชนเห็นว่าน่าจะเป็นจุดขายได้และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ การเที่ยวชมทรัพยากรธรรมชาติต่างๆที่มีในชุมชน เช่น ป่าไม้ ทัศนียภาพ ภูเขา เป็นต้น รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวและปาล์มน้ำมัน ผ้าบาติก กิจกรรมทางการเกษตร กิจกรรมการพักอยู่กับชาวบ้าน และดอกไม้จากใบยางพารา ตามลำดับ

ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสูงที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับร้อยละ 82.8 โดยชุมชนมีศักยภาพในการจัดให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชน มากที่สุดถึงร้อยละ 99.3 และการจัดทำจุดพำนักและป้ายบอกเส้นทางนักท่องเที่ยว น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 46.3

รองลงมาเป็นศักยภาพในการกระจายรายได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับร้อยละ 63.9 โดยชุมชนมีศักยภาพในการดัดแปลงวัสดุพื้นบ้านเป็นสินค้าที่ระลึกมากที่สุด ถึงร้อยละ 91.8 และมีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 26.1

กลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่ำที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับร้อยละ 53.5 โดยมีศักยภาพในด้านการพยายามนำวัดดุติบธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดร้อยละ 97.0 และมีการสำรวจผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 23.9

เมื่อนำมาแบ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับศักยภาพสูงและต่ำ จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับศักยภาพสูงร้อยละ 42.5 ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มที่มีระดับศักยภาพต่ำคือ ร้อยละ 57.5

การทดสอบสมมติฐาน

บทบาทผู้นำชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยของชุมชน ในด้านการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบยั่งยืน

ปัญหาด้านระบบน้ำประปาที่ไม่ดีพอ และขาดแคลนน้ำที่จะใช้ในการเกษตรและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เป็นปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28.3 เห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด ปัญหารองลงมา คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปัญหาการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้น้อย ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในชุมชน ปัญหาด้านความสะอาดและการจัดเก็บขยะในชุมชนยังไม่ดีพอ และปัญหาการขาดการวางแผนการท่องเที่ยวในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น ปัญหาราคาสินค้าที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนคือ ควรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มากที่สุดร้อยละ 23.1 รองลงมา คือการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ควรสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชนรวมถึงวิถีชีวิตของชุมชนไว้ ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน ควรกำหนดกฎหรือมาตรการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนให้ชัดเจนและมีความเข้าใจที่ตรงกัน ควรมีการติดตามและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

สรุปข้อเสนอแนะของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปบ้านนาตั้น และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาตั้น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนขึ้นในชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ให้คงความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนไว้ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ที่ดีที่ตนมี
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความสะดวกสบายที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คงความงดงามจนถึงรุ่นลูกหลาน
3. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุด
4. ปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรและกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ให้ดึงดูดใจสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว
5. ให้ประชาชนเป็นผู้กำหนดทิศทางและมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน
6. เพิ่มการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ กับประชาชน เพื่อจะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
7. มีการติดตามและประเมินผลกระทบในทุก ๆ ด้าน จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน
8. ให้ความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ประชาชนมีศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่ำ จึงควรส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้ชุมชนหวงแหนและเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ ให้ใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่าที่สุด และควรณรงค์การลดของเสียโดยนำกลับมาใช้ใหม่ได้ แต่จะเห็นว่า ชุมชนมีศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสูง โดยจากการจัดให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมทัศนียภาพที่สวยงาม และการดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวนั้น มีระดับศักยภาพที่สูงมาก ดังนั้น ชุมชนจึงควรที่จะรักษาระดับมาตรฐานที่ดีนี้ไว้ พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาในจุดที่ยังมีศักยภาพต่ำ

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แสดงให้เห็นว่า ผู้นำของชุมชนมีบทบาทต่อความคิดและการตัดสินใจของชาวบ้าน ดังนั้น จึงควรให้ผู้นำเป็นผู้ส่งผ่านข้อมูลต่างๆที่น่าสนใจ รวมถึงความรู้ ข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ให้ชาวบ้านได้รับทราบ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆที่ต้องการให้ความรู้และข่าวสาร โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นตัวกลางได้ เช่น การจัดการฝึกอบรม การณรงค์ เป็นต้น

3. จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาติน โดยภาพรวมแล้วยังขาดการประสานงาน และการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการประชุมร่วมเพื่อระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน หรืออาจจัดเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเสนอแนะทางร่วมกันด้วย จะทำให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีทิศทางที่แน่นอนและได้รับความพึงพอใจจากทุกฝ่าย

4. จากผลการศึกษาด้านปัญหาของชุมชนนั้น ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเรื่องระบบน้ำประปา ก่อนเป็นอันดับแรก เพราะน้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการทำการเกษตรและการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานทุกฝ่ายรวมถึงชุมชนเองจะต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจัง และร่วมกันหามาตรการมาควบคุมการใช้น้ำในชุมชน นอกจากนั้น ควรปรับปรุงในด้านระบบการจัดเก็บ/การกำจัดขยะ ชุมชนควรมีมาตรการที่จะดูแลเรื่องการรักษาความสะอาดที่ชัดเจนให้กับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้รับทราบ นอกจากนั้น ควรจัดตั้งกลุ่มหรือชมรม เพื่อดูแลอำนวยความสะดวกในการจัดทำที่พักนักท่องเที่ยว สุขา ป้ายบอกทาง หรือจุดทิ้งขยะ เป็นต้น

5. กิจกรรมการเกษตรของชุมชนถูกละเลย และไม่ได้รับความสำคัญจากชาวบ้านเองและจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ซึ่งได้มองข้ามจุดเล็กน้อยที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะนำมาเป็นจุดขายที่จะสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หรือนักท่องเที่ยวที่เคยสัมผัสกิจกรรมการเกษตรในรูปแบบตนเอง ได้มาสัมผัสกับการเกษตรของท้องถิ่นบ้านนาตินที่น่าสนใจ เช่น การกรีดยาง การตัดปาล์ม การเกี่ยวข้าว การเลี้ยงควาย การเลี้ยงไก่ เป็นต้น โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องทำอะไรเลย เพราะทั้งหมดเป็นกิจกรรมประจำวันที่ชาวบ้านได้ทำอยู่แล้ว จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชนแต่อย่างใด ซึ่งจะช่วยให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปได้

6. เนื่องจากพื้นที่บ้านนาตินเป็น 1 ใน 47 พื้นที่ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำลังดำเนินการเสนอให้เป็นจุดท่องเที่ยวประเภท “หมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ประชาชนบ้านนาตินส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีการจัดการประชุมร่วมกันระหว่างชาวบ้านเพื่อระดมความคิดและหารูปแบบการดำเนินงานที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมเสนอแนะและอภิปรายร่วมกัน เพื่อที่จะได้รูปแบบมากำหนดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนอย่างแท้จริง

7. เนื่องจากพื้นที่บ้านนาติน อยู่ในตำบลอ่าวนางซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและสวยงามมากของจังหวัดกระบี่ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่น ๆ บริเวณหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น หาดนพรัตน์ธารา อ่าวพระนาง ไร่สับปะรดของหมู่ 1 บ้านช่องพลี คลองสน หมู่ 6 กิจกรรมกลุ่มของหมู่อื่น ๆ ดังนั้น จึงควรจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการท่องเที่ยวอื่น ๆ หรือจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีในจังหวัดกระบี่ทั้งหมดเข้าด้วยกัน อาจจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบครึ่งวัน โปรแกรม 1 วัน หรือโปรแกรม 2 วัน หรืออื่น ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้มีข้อมูลและสามารถวางแผนการท่องเที่ยวชมศึกษาวิถีชีวิตได้

8. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านนาตินอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำเป็นแผ่นพับการท่องเที่ยวในชุมชน แผนที่ หรือการโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ ให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านนาตินเป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น

9. ในระดับนโยบายของการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดทิศทางการเจริญเติบโตอย่างชัดเจน มีการติดตามและประเมินผลในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และที่สำคัญต้องมีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบทั้งทางบวกและลบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน ทั้งทางกายภาพและสังคม

10. ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ภาวะผู้นำที่มีต่อการท่องเที่ยว และศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ ในพื้นที่ที่มีกิจกรรมหรือรูปแบบการท่องเที่ยวใกล้เคียงกับบ้านนาติน ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยที่ลึกซึ้งขึ้น คือเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือเป็นการสำรวจข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่ต่างๆที่น่าสนใจ และมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวได้ ข้อมูลที่ได้จะชัดเจนสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและสนับสนุนกัน ทำให้การวิจัยให้ผลที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา. 2537. “Homestay: รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่”. น. 14 รายงานวิชาการสื่อสารนุกรม. สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพมหานคร.
- ม.ป.ป. “กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบรรลุเป้าหมายปี พ.ศ. 2541-2546”. บทบาทของททท.ต่อการท่องเที่ยวไทย. แหล่งที่มา: (http://203.148.243.242/t/tat.com/tatinfo_duty1.php#menu1), 29 เมษายน 2545.
- คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดกระบี่. 2544. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดกระบี่ 5 ปี (2545-2549). (อัดสำเนา).
- งามเนตร จรัสสูงเนิน. 2538. องค์กรชุมชนเครือข่ายเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ: ศึกษากรณีองค์กรชุมชนเครือข่ายแม่น้ำลวก-แม่ลา ต.แม่แตง จ.เชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิราวดี อ่อนวงศ์. 2539. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโล ธรรมศิริ. 2531. การพัฒนาการเมืองการปกครอง. โครงการศึกษานโยบายสาธารณะสถาบันสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. อ้างถึง ยุรัตน์ กมลเวช. 2531. โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร.
- เดชา ไต้งสูงเนิน. 2543. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษากันม่วงคำ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ธีรวิทย์ หลานสัน. 2545. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2545.
- ธเนศ ศรีสถิตย์. 2542. บทบาทของท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิวัดน์ รัตนเกต. 2542. การศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา: อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. 2539. “พฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย”. ใน จูลสารการท่องเที่ยว 15 (4).
- นาคม อีร์สุวรรณจักร. 2541. ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2543. “ท่องเที่ยวเชิงเกษตร: ดึงคนไทยเที่ยวไทยทางเลือกใหม่ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”. ใน กระแสรศรศน์ 6 (909).
- บัญญัติ แขวงหลี. 2545. ประธานกองทุนหมู่บ้านและประธานชมรมโฮมสเตย์บ้านนาติน. สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2545.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2538. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. โครงการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- พระมหาสุทิตย์ ออบอุ่น. 2541. การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี: เส้นทางสายลำน้ำกก จังหวัดเชียงใหม่-เชียงราย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเมศ นามทอง. 2539. “แนวทางพัฒนาท่องเที่ยวไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8”. พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืนครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

พันคำ กิตติธรรกุล. 2545. ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง. สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2545.

ภาวิณี เวชสิทธิ์นิรภัย. 2543. ศักยภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. ม.ป.ป. “การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทอย่างยั่งยืน”. เอกสารประกอบการบรรยาย. (อัตสำเนา)

วราพร ศรีสุพรรณ. ม.ป.ป. “แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน”. เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาสังคม. (อัตสำเนา)

ศรีพร สมบุญธรรม. 2538. “Ecotourism การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ”. ใน จุลสารการท่องเที่ยว. 1(มกราคม-มีนาคม 2536).

ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร. 2543. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร. กรมส่งเสริมการเกษตร. (อัตสำเนา)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2541. รายงานผลการดำเนินการ การกำหนดการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (อัตสำเนา)

_____. 2543. รายงานขั้นสุดท้าย การกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism). เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สมศักดิ์ เนาวรัตน์. 2545. ร.ต.อ. หัวหน้าชุดปฏิบัติการสายตรวจ ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่. สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2545.

- สฤษฎ์ แสงอรัญ. 2541. ศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สา บุตรแขก. 2545. โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านคลองแห้ง ตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2545.
- สุรพันธ์ ชดช้อย. 2545. เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2545.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2533. ศักยภาพของชุมชนอีสาน: กรณีศึกษาบ้านผาง ขอนแก่น. สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2540. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่สอง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่. ม.ป.ป. แผนที่ตำบลอ่าวนาง อ.เมือง จ.กระบี่. (อัดสำเนา).
- อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์. 2544. การจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Mathieson, A. and Wall, G. 1982. Tourism: Economic, Physical and Social Impact. Longman Scientific and Technical, Singapore.
- Arkin, H. 1974. Handbook of Sampling for Auditing and Accounting. New York: McGraw Hill, Inc.
- Gunn, C.A. 1987. "Environment Design Land Use". In Travel Tourism and Hospitality Research, edited by J.R.Ritchie and C.R.Geoldner. New York: Wiley.
- Longman. 1987. Longman Dictionary of Contemporary English. Clays Ltd.

- Thammapapoj, P. 2001. Influences of Media Toward Knowledge and Attribute of Krabi's Tour Guides on Sustainable Tourism. Bangkok: Master of Development Communication. Kasetsart University.
- Perdue,R.R. Long P.T. and Allen L. 1990. "Resident Support for Tourism Development". Annals of Tourism Research. Vol17. p586-599. U.S.A.
- Poplin,D.E. 1972. Communities. New York: Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนา
แบบยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านนาดี ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. สถานภาพ
 1. โสด 2. สมรส
 3. หย่า 4. ม่าย
4. ศาสนา
 1. พุทธ 2. อิสลาม 3. อื่น ๆ _____
5. การศึกษา
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. ปวช. ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. อื่น ๆ (ระบุ) _____
6. ท่านประกอบอาชีพใด
 1. ทำไร่/ทำสวน 2. ค้าขาย
 3. ประมง 4. รับจ้างทั่วไป
 5. ข้าราชการ 6. อื่น ๆ (ระบุ) _____
7. รายได้ของท่าน _____ (บาท/เดือน)
8. รายได้ของท่านที่ได้รับจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว _____ (บาท/เดือน)
9. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านนาดีมาเป็นระยะเวลา _____ ปี
10. ท่านได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง
 1. ไม่ได้เข้าร่วม
 2. เข้าร่วม _____ (โปรดระบุชื่อกลุ่ม)
11. ท่านสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้หรือไม่
 1. ไม่ได้ 2. พอได้ (สื่อสารพอรู้เรื่อง)
 3. ได้ _____ (โปรดระบุภาษา)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยชุมชนที่เกี่ยวข้อง

1. ท่านเคยรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่

1. ไม่เคย 2. เคย

2. กรณีที่เคย ท่านได้รับรู้ข่าวสารจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

สื่อ/แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ความถี่ในการรับสื่อ(ครั้งต่อเดือน)
1. วิทยุ	
2. โทรทัศน์	
3. หนังสือพิมพ์/วารสาร/จุลสาร	
4. กลุ่ม/ชมรมการท่องเที่ยว	
5. เจ้าหน้าที่รัฐ	
6. อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)	

3. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่

1. ไม่เคย 2. เคย

4. ในกรณีที่เคย ท่านได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานใด

ชื่อหน่วยงาน	ความถี่(ครั้งต่อเดือน)
1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	
2. กรมส่งเสริมการเกษตร	
3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	
4. อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)	

5. จากข้อ 4. ท่านได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง

1. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว
2. การออกแบบ/พัฒนาผ้าบาติก
3. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนและพักกับชาวบ้าน(home stay)
4. การจัดรูปแบบสวน/ไร่ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าชม
5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
6. อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

6. องค์กรท้องถิ่น เช่น อบต. สภาตำบล หรือองค์กรอื่นๆในชุมชนของท่าน เคยมีส่วนกำหนดแนวทางหรือช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนหรือไม่

1. ไม่เคย 2. เคย

7. จากข้อ 6. ในกรณีที่เคยมี องค์กรดังกล่าวได้ช่วยกำหนดหรือดำเนินการกิจกรรมด้านใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)
1. พัฒนาหรือปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน
 2. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 3. จัดตั้งกลุ่ม/ชมรมการท่องเที่ยว
 4. จัดงบประมาณช่วยเหลือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
8. ชุมชนของท่านเคยได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่
1. ไม่เคย
 2. เคย
9. จากข้อ 8. กรณีที่เคย ท่านได้รับการสนับสนุนในเรื่องใด
1. การฝึกอบรม
 2. การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม
 3. การลงทุน
 4. การตลาด
 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
10. ผู้นำชุมชนของท่านมีส่วนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่
1. ไม่เคย
 2. เคย
11. จากข้อ 8. ผู้นำในชุมชนของท่านให้อิสระในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือไม่
1. ให้
 2. ไม่ให้
12. จากข้อ 11. กรณีที่ให้ ท่านคิดว่าอยู่ในระดับใด
1. มาก
 2. ปานกลาง
 3. น้อย
13. ชุมชนของท่านได้เคยมีโอกาสนในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนตนเองหรือไม่
1. ไม่เคย
 2. เคย
14. จากข้อที่ 13. กรณีที่เคย ชุมชนได้กำหนดมาตรการในด้านใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การให้นักท่องเที่ยวพักอยู่ , การเข้าชมไร่/สวน
 2. กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอดี เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนชาวบ้าน
 3. กำหนดประเภท/กลุ่ม ของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่
 4. กำหนดมาตรการ/กฎ ไม่ให้มีการทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 5. กำหนดประเภท/รูปแบบ/ลักษณะการท่องเที่ยวในชุมชน
 6. กำหนดจุดขายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน
 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

15. จากการสังเกตของท่าน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนของท่านมีพฤติกรรมที่แสดงความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวใดในชุมชนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. กิจกรรมผ้าบาติก
2. กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบไม้
3. กิจกรรมการผลิตสินค้า/เครื่องประดับจากกะลามะพร้าว
4. การพักอยู่กับชาวบ้าน
5. กิจกรรมทางการเกษตรของชุมชน
6. ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น ชายหาด ภูเขา ป่าไม้
7. อื่นๆ(โปรดระบุ)_____

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 1 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ใช่/ มี	ไม่ใช่/ ไม่มี
<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านสามารถแนะนำ ให้ข้อมูล/ ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวได้ 2. ชุมชนของท่านมีกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม 3. ชุมชนของท่านได้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม 4. ท่านและชุมชนของท่านได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ โดยไม่จำกัด 5. ชุมชนของท่านได้มีการแบ่งหน้าที่ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม 6. กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนของท่านพยายามใช้วัตถุดิบที่หาได้ในชุมชนก่อนที่จะนำมาจากชุมชนอื่น เช่น กะลาปาล์ม กะลามะพร้าว เป็นต้น 7. ในขณะนี้ชุมชนของท่านยังขาดแคลนวัตถุดิบจากธรรมชาติในการผลิตสินค้าการเกษตร และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ 8. ชุมชนของท่านยังมีการวางกฎระเบียบ ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามเพื่อช่วยรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น ห้ามทิ้งขยะ ห้ามทำลายป่าไม้ เป็นต้น 9. ชุมชนของท่านได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาช่วยในการวางแผนและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน 10. ท่านและชุมชนของท่านได้ช่วยกันดูแลปรับปรุงสภาพพื้นที่สวน/ไร่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ 11. ชุมชนของท่านได้จัดให้มีสถานที่กำจัด/ทิ้งขยะหรือบริเวณจัดเก็บขยะในชุมชน 12. ท่านได้มีการจดบันทึก/สำรวจผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน 		

ตอนที่ 2 การกระจายรายได้

ข้อความ	ใช่/ มี	ไม่ใช่/ ไม่มี
<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านสามารถแนะนำให้นักท่องเที่ยวซื้อของที่ระลึก/ สินค้าพื้นเมืองที่ผลิตขึ้นในชุมชนของท่าน 2. ชุมชนของท่านได้นำวัสดุ เช่น กะลามะพร้าว ใบไม้ หรือเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ที่มีอยู่ในชุมชนมาดัดแปลงเป็นสินค้าที่ลักษณะต่าง ๆ 3. มีการจ้างงานคนในชุมชนเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 4. การเป็นสมาชิกกลุ่มที่ผลิตสินค้าต่าง ๆ สามารถสร้างรายได้ให้ท่านและชุมชนมากขึ้น 5. ท่านและชุมชนของท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว 6. มีธุรกิจขนาดเล็กเกิดขึ้นในชุมชนมากขึ้น 7. มีร้านค้า ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น 8. กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นผลประโยชน์ของคนในชุมชนบางส่วนเท่านั้น 9. ท่านไม่ค่อยได้รับผลประโยชน์/ รายได้ จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน 10. ท่านได้ปรึกษา/ ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการรายใหญ่ หรือผู้ประกอบการอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย 11. ท่านและชุมชนของท่านมีรายได้จากกิจกรรมทางการเกษตร เช่น ขายผลผลิต ให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมสวน/ ไร่ 12. ท่านและชุมชนของท่านได้เคยนำรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนา/ ปรับปรุงกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ปรับปรุงถนน ทักษะคุณภาพ จุมนักท่องเที่ยว เป็นต้น 		

ตอนที่ 3 การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

ข้อความ	ใช่/ มี	ไม่ใช่/ ไม่มี
1. ท่านและชุมชนของท่านยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวเสมอ		
2. เมื่อท่านเก็บของที่นักท่องเที่ยวทำตกหล่น หรือลืมทิ้งไว้ได้ท่านจะนำไปส่งคืนหรือฝากให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดการให้		
3. ท่านให้ความสนใจและเป็นห่วงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนของท่านอย่างเต็มที่		
4. ท่านได้ดูแลทัศนียภาพในชุมชนให้สวยงามอยู่เสมอให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม		
5. นักท่องเที่ยวที่เคยเข้ามาเที่ยวชมและซื้อสินค้าในชุมชนมักกลับมาเที่ยวในชุมชนของท่านอีกเมื่อมีโอกาส		
6. ท่านและชุมชนของท่านได้พยายามปรับปรุงกิจกรรม หรือรูปแบบของสินค้าเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว		
7. ท่านได้ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆที่เขาสนใจ เช่น การกรีดยาง การเก็บผลผลิตทางการเกษตร การทำผ้าบาติก เป็นต้น		
8. ท่านได้ร่วมกันจัดทำที่พักนักท่องเที่ยว จุดให้ข้อมูล ป้าย หรือแผ่นพับต่างๆเพื่อให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว		
9. ชุมชนของท่านได้จัดหรือให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ห้องน้ำ/ สุขา ถึงขยะไว้ให้นักท่องเที่ยว		
10. ท่านและชุมชนของท่านได้พยายามนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยว		
11. ท่านและชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในชุมชนอย่างเต็มที่		
12. ท่านและชุมชนของท่านสามารถให้ข้อมูล หรือนำสถานที่เที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้		

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามที่ท่านเห็น

- 1.....
.....
.....
- 2.....
.....
.....
- 3.....
.....
.....
- 4.....
.....
.....

2. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนในชุมชนของท่าน

- 1.....
.....
.....
- 2.....
.....
.....
- 3.....
.....
.....
- 4.....
.....
.....

ประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structural interview)

1. ท่านได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนชุมชนอย่างไรบ้าง
2. ท่านได้ประสานงาน หรือร่วมมือกับหน่วยงานใดบ้าง
3. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน
4. ท่านเห็นว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านนาดีน

ภาคผนวก ข

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาติน

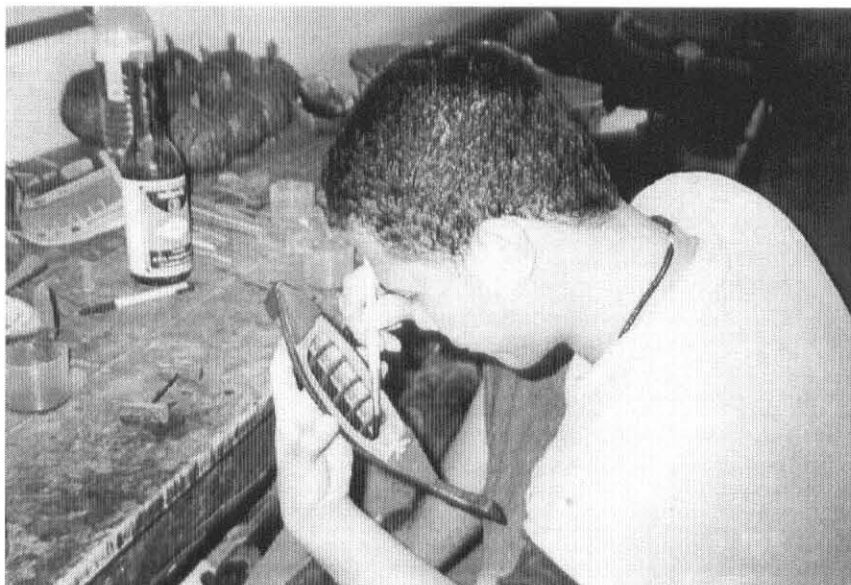
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านนาตีน

ภาพผนวกที่ 1 จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เรื่อง การทำผ้าบาติก
ของกลุ่มเยาวชนกรอบอกแป๊ะ

ภาพผนวกที่ 2 ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในรูปแบบต่างๆที่วางจำหน่าย

ภาพผนวกที่ 3 การทำเรือจิวจากไม้โดยสมาชิกกลุ่มกะลามะพร้าว

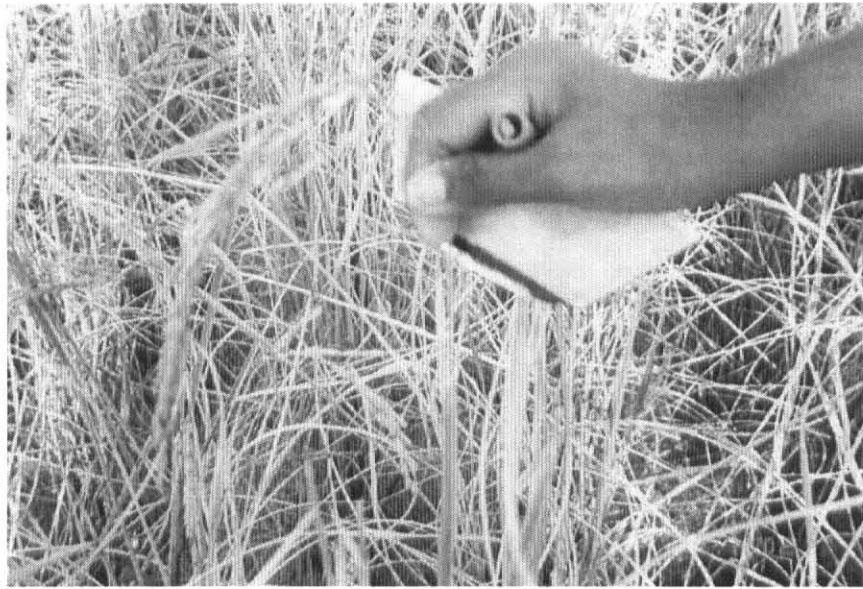
ภาพผนวกที่ 4 ภายในศูนย์มีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก่นักท่องเที่ยว

ภาพผนวกที่ 5 ผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากใบยางพารา ใบสับปะรดและดินหอม

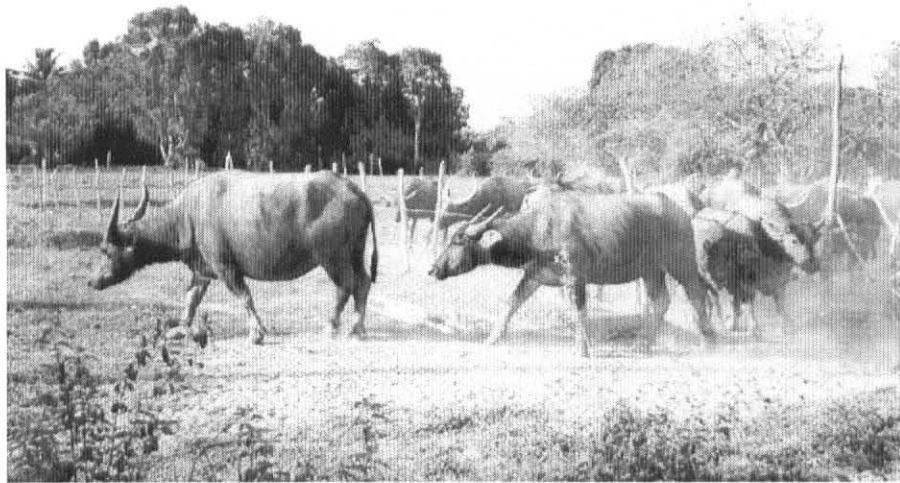
ภาพผนวกที่ 6 กิจกรรม Home stay ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากชาวบ้าน

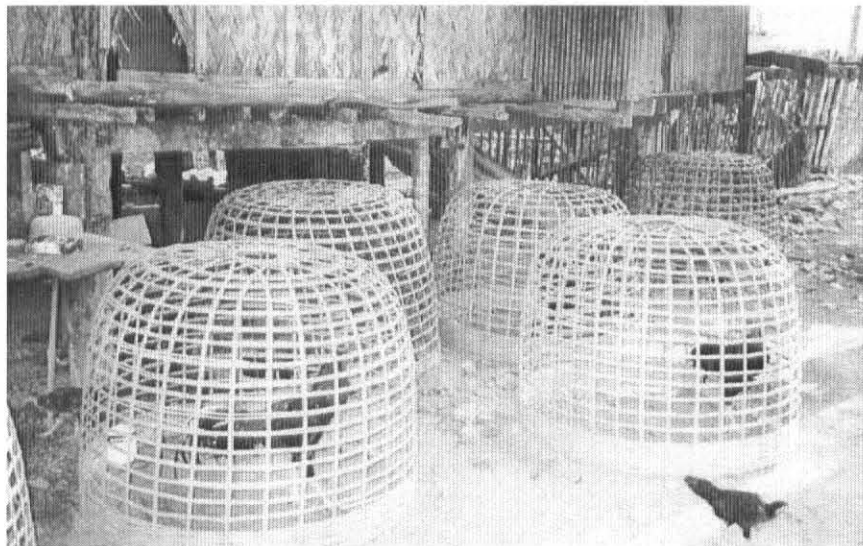
ภาพผนวกที่ 7 วัฒนธรรมการใช้กะเถียวข้าวซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ภาพผนวกที่ 8 เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชุมชน

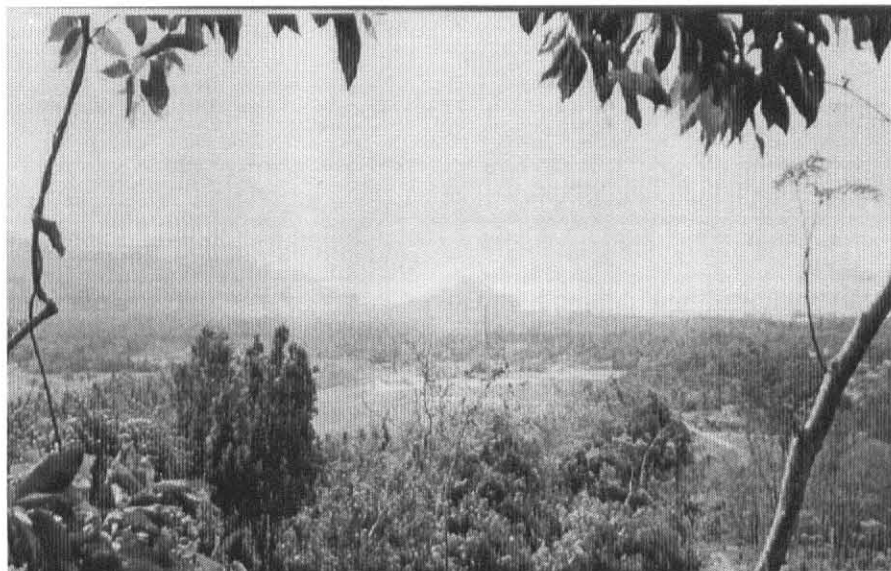
ภาพผนวกที่ 9 กิจกรรมการปล่อยปล่อยฝูงควายให้กินหญ้าในช่วงเช้าของทุกวัน

ภาพผนวกที่ 10 การเลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยว

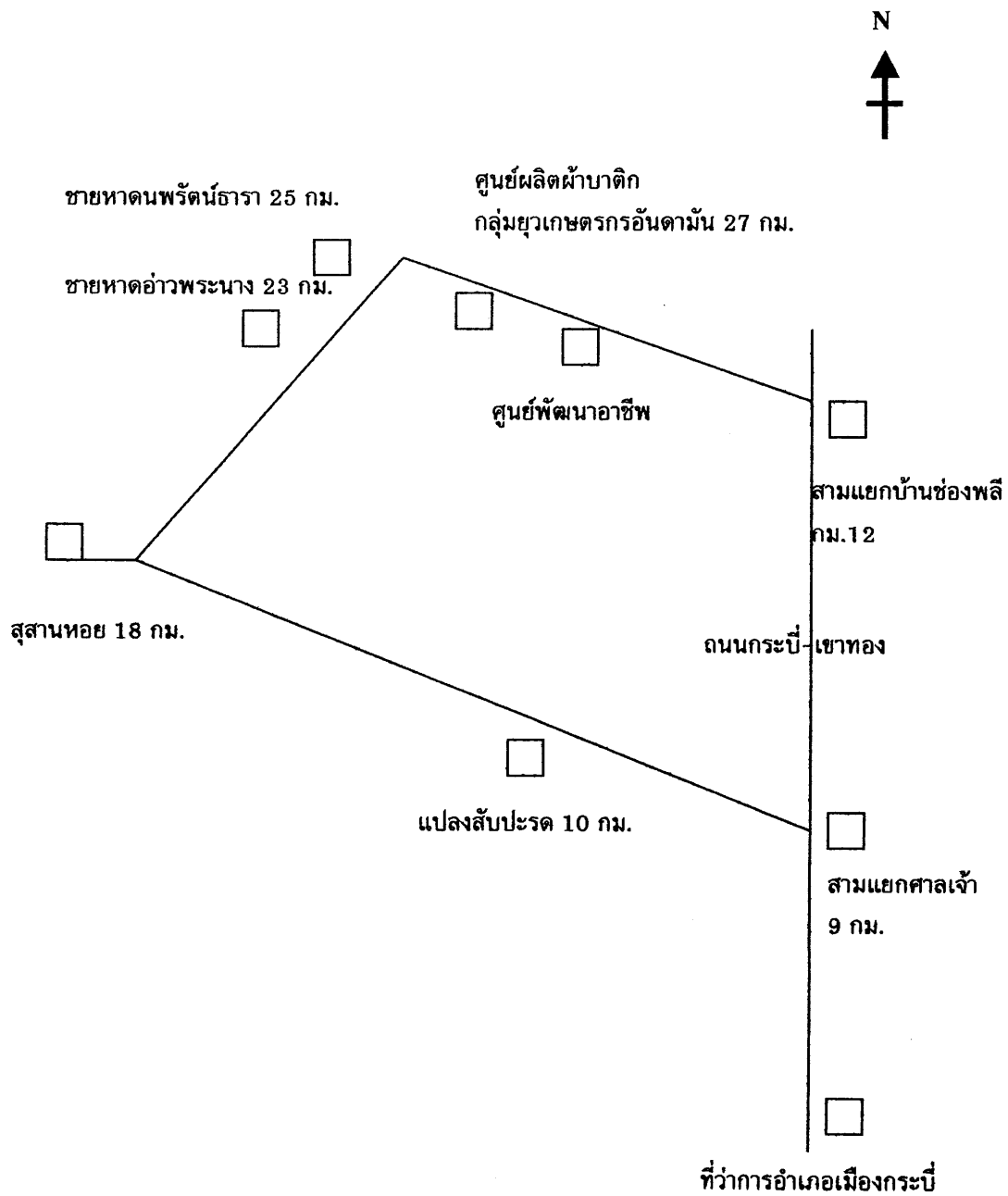
ภาพผนวกที่ 11 กิจกรรมทางการเกษตรของบ้านนาตินที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

ภาพผนวกที่ 12 จุดชมวิว (View Point) บ้านนาติน

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครึ่งวัน (3 ชั่วโมง)

ภาพผนวที่ 13 แผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครึ่งวัน (3 ชั่วโมง)

ที่มา: ดัดแปลงจาก สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

ภาคผนวก ง

แบบประเมินจุดท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร

จุดท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร

ในจังหวัดของท่านมีการทำการเกษตรในลักษณะการประกอบอาชีพเป็นหมู่บ้านเกษตร และมีลักษณะความดึงดูดใจสามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

1. ชื่อชุมชนหรือหมู่บ้าน นาทิน
2. ที่ตั้ง หมู่ที่ 4 ตำบล อ่าวนาง อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่
3. ลักษณะการทำเกษตร (โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย)

ลำดับความสำคัญ

การทำเกษตร

3

1. ปลูกพืช (ระบุ) ยาง, สับปะรด

1

2. เลี้ยงสัตว์ (ระบุ) เป็ด, ไก่

2

3. ประมง (ระบุ) ประมงชายฝั่ง

4

4. เกษตรแบบผสมผสาน (ระบุ) ไม้ผล-เลี้ยงปลา

.....

5.(ระบุ)

4. ปัจจัยการเกษตรที่สามารถพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

1. ผลผลิตทางการเกษตร

2. กระบวนการการผลิต เช่น การทำนา การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูป ผลผลิต การเกษตร ฯลฯ

3. วิถีความเป็นอยู่การเกษตร

4. การทำเกษตรที่ผสมกลมกลืน เหมาะสมกับธรรมชาติและวิถีชีวิต เช่น การทำประมง พื้นบ้านชายฝั่ง

5. ลักษณะการเกษตรที่มีความดึงดูดใจ คือ

1. จุดเด่นลักษณะการเกษตรเฉพาะถิ่นที่ไม่พบที่อื่น

2. จุดเด่นด้านผลผลิตทางการเกษตร

3. จุดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตร

4. จุดเด่นด้านวัฒนธรรมการเกษตรแบบดั้งเดิม

5. มีทัศนียภาพที่สวยงามน่าสนใจ

6. อื่น ๆ (ระบุ) การทำผ้าบาติก

6. บทบาทการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

1. ระดับท้องถิ่น (ชุมชน)

3. ระดับประเทศ (คนจากภาคอื่น ๆ)

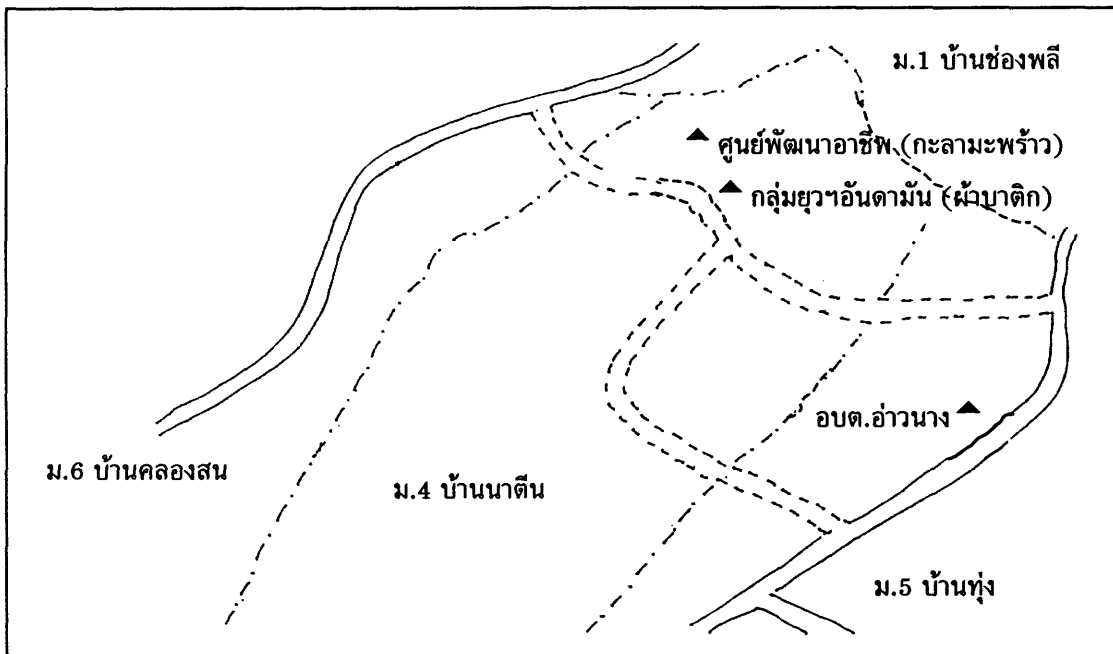
2. ระดับจังหวัด/ ภาค (จังหวัดต่าง ๆ ภายในภาค) 4. ระดับนานาชาติ (คนต่างประเทศ)

7. แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน (ในรัศมี 20 กม.)
- 7.1 ชื่อ สุสานหอย 75 ล้านปี ประเภท
1. ธรรมชาติ 2. โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ 3. วัฒนธรรม
- 7.2 ชื่อ หาดอ่าวนางหาดนพรัตน์ธารา ประเภท
1. ธรรมชาติ 2. โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ 3. วัฒนธรรม
- 7.3 ชื่อ ลิเกป่า ประเภท
1. ธรรมชาติ 2. โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ 3. วัฒนธรรม
- 7.4 อื่นๆ (ระบุ).....
8. ชุมชนหรือหมู่บ้านนี้ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจเข้าชมมากน้อยหรือไม่เพียงใด
1. น้อย (ไม่ทุกวัน) 2. ปานกลาง (เกือบทุกวัน) 3. มาก (ทุกวัน)
9. ช่วงเดือนที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (ระบุเดือน) พฤศจิกายน-มกราคม
10. การเดินทางเข้าถึงชุมชนหรือหมู่บ้านแห่งนี้
1. ได้บางฤดู 2. ตลอดปีแต่ไม่ค่อยสะดวก
3. สะดวกตลอดปี 4. สะดวกหลายทางเลือก (ทางบก ทางน้ำ)
11. เกษตรกรในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่
1. จัดเป็นที่ท่องเที่ยวอยู่แล้ว 2. สนใจ 3. ไม่น่าสนใจ
12. ท่านคิดว่าชุมชนหรือหมู่บ้านแห่งนี้มีความเหมาะสมที่จะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพียงใด
1. สูง 2. ปานกลาง 3. ต่ำ
13. ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร
- (1) สถานภาพหมู่บ้าน
1. ละแวกบ้าน/คุ้มบ้าน/กลุ่มบ้าน/ชุมชน 2. หมู่บ้าน
3. องค์การบริหารส่วนตำบล/สภาตำบล 4. สุขาภิบาล
5. อื่นๆ (ระบุ).....
- (2) ศูนย์กลาง/สถานที่ติดต่อ โทรศัพท์ 075-611783 โทรสาร 611783
- (3) กลุ่มที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ชื่อ (ระบุ) กลุ่มยุวเกษตรกรอันดามัน
- (4) จำนวนประชากร 6,264 คน จำนวนครัวเรือน 961 ครัวเรือน

(5) การให้บริการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน

- 1. วัน/เวลาเปิดบริการ (ระบุ) 09.00 – 17.00 น.
- 2. การติดต่อล่วงหน้า (ระบุ) โทร. 075.637405
- 3. การกำหนดจำนวนผู้เข้าชม (ระบุ) 30 คน
- 4. มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- 5. มีบริการที่พัก
- 6. อื่นๆ (ระบุ)

14. โปรดร่างแผนที่ชุมชนหรือหมู่บ้านนี้โดยสังเขป

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ที่ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ที่ให้สัมภาษณ์

1. คุณธีรวิทย์ หลานสัน (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่)
2. คุณสุรพันธ์ ชดช้อย (เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่)
3. คุณพันคำ กิตติธรรกุล (ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง)
4. ร.ต.อ.สมศักดิ์ เนาวรัตน์ รอง.สว.ผ.๑๔กก.ต. บก.ทท. (หัวหน้าชุดปฏิบัติการสายตรวจ ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่)
5. คุณบัญชา แขวงหลี่ (ประธานกองทุนหมู่บ้านและประธานชมรมโฮมสเตย์บ้านนาติน)
6. คุณสา บุตรแขก (โต๊ะอีหม้มประจำมัสยิดบ้านคลองแห้ง ตำบลอ่าวนาง จ.กระบี่)